

LIETUVIŲ KULTŪR. UŽDAVINIAI
SUKAKTUVINIAIS 1958 METAIS

DR. J. GRINIUS, Vokietija

Svarbiausias lietuvių uždavinys laisvajame pasaulyje — dirbti lietuvių bei išlaikyti ir stiprinti. Bet šis uždavinys greit taps neįmanomas be lietuviškos kultūros palaikymo ir ugdymo. Kas galvoja kitaip, stato piliis ant smėlio. Realiai mąstančiam lietuviui aišku, kad lietuvių būreina tik nuo nuolatinių kultūrinių veiklos lietuviškos šeimos, lietuvių vaikų darželiuose, lietuviškos mokyklose bei bažnyčios, per lietuviškus žurnalus bei laikraščius, per vertinimą ir gražias lietuviškas knygas, per lietuvių mokslininkų, dailininkų, muzikų, teatro, rašytojų kūrybą, per kunigų apas talavimą, per mažus bei tarpinius lietuvių kultūrinius židinius, kurie laikus nuo laiko gali susirinkti į tokius sąsąskrydžius, kaip dainų ir šokių festivalai su kongresais ir parodomis. Tik vispusiškai, nuolatine, kantri kultūrinė veikla tegali esmėškai padėti lietuvių.

Tačiau ar 1958 metais, minint Lietuvos nepriklausomybės sukaktį, nėra tokių darbų, kurie būtų verti bendrų lietuvių pastangų ir kurie paliktų gilesnius patvarius pėdsakus. Mėginsiu keletą jų nurodyti.

1. Dailės srityje

Nėra abejonės, kad lietuviai dailininkai per 13 metų nuo Lietuvos pavergimo yra sukūrę laisvoje Vakarų pasaulyje nemažai dailės darbų (įvairios technikos paveikslų, skulptūros ir architektūros kūrinių). Daugelį šių darbų reprodukcijos yra atspausdinus „Aidų“ žurnalas. Bet šios reprodukcijos pasilikia išskaidytos atskiruose sąsiuvinuose. Iš jų nesudaroma bendro vaizdo nei sau, nei kitiems parodyti. Todėl būtų gražu uždavinys tas reprodukcijas atrinkti ir surinkti krūvon bei jas papildyti dar naujomis spalvotomis reprodukcijomis, kad sudarytų stambų albumą, kuris taptų staline knyga patiems pasigrožėti (ypač jaunimui) ir svetimoms parodyti, kas mūsų dailininkų sukūrta.

Norėti, kad lietuvių dailės albumą išleistų pats „Aidų“ žurnalas, būtų per daug iš jo vieno reikalaujama. Užtektų, kad „Aidai“ panaudotų visas savo dailias klases, o papildomoms kitiems ir spaudos darbamais lėšas turėtų ateiti iš sūtelktinių lietuvių šaltinių. Tokių subsidijų „Aidams“ minėto dailės albumo išleidimui turėtų suteikti Liet. b-nė 1958 metais.

2. Muzikos srityje

Nėra abejonės, kad ir mūsų muzikai-kompozitoriai turi sukūrę įvairių kūrinių, kurie būtų verti išleisti. Jei jie taptų prieinami pasaulio (ypač Vakarų Europos) muzikiniams ansambliams prie gausių radiofonų, nėra abejonės, kad jie būtų grojami, nes nauja muzikinė literatūra ten visada pageidaujama dėl didelio jos suvartojimo. Kai kurie Europos radiofonai jau dabar laikui bėgant geresnius lietuvių kūrinius groja, jei kas pasiūlo (pvz. Stuttgarte, Bremene. Tik, deja, lietuviai beveik nieko negali pasiūlyti, nes išspausdintų lietuvių kompozitorių kūrinių tėra labai mažai. Taigi, sūtelktinėmis lėšomis atspausdinus keletą gerų kompozicijų, lietuvių muzikai išeiti į pasaulį būtų prakilstas.

Tuo tarpu mūsų kompozitoriams būtų ir kitas uždavinys — perkompnuoti lietuviškus šokius, kad jie įgaūtų muzikalią, menišką veidą, maždaug tokį, kokį Smetana yra davęs slavų šokiams. Šitas uždavinys tampa aktualus, pagalvojus, kad sekantis lietuvių šokių

festivalis nebegalės kartoti to, kas buvo atlikta šią vasarą. Kad būsimas festivalis būtų patrauklus, nors muzikalinė šokių pusė turi būti kitokia. Todėl Liet. bendruomenė Amerikoje turi duoti užsakymų žymesniems kompozitoriams lietuviškus šokius perkompnuoti ir tas kompozicijas atspausdinti. Aišku, tai sunkus ir atsakingas darbas. Bet kaip tik šitokie leidiniai, kaip ir laisvųjų lietuvių dailės albumas, turi galimybių praeiti pro Geležinę uždangą ir pasiekti tėvynę Lietuvą.

3. Literatūros srityje

Kreipiant dėmesio į mūsų jaunimą, jo lietuvių žadinti ir stiprinti, reiktų parašyti ir gražiai išleisti bent du lietuviškus nuotykių romanus. Atrodo, kad šitokiems kūriniams tinkamiausias temas galėtų duoti lietuvių knygnešio nuotykių spaudos draudimo metais ir lietuvių ginkluotosios rezistencijos kovos prieš sovietinius okupantus. Kad šitokie reikalingi romanai taptų realybe, reiktų paskelbti rašytojams konkursą su tokiomis premijomis, kad jos paskatintų rašytojus rimtai tiems darbams atsidėti, žinoma, ir atitinkamą laiką duoti, kad teoriškai visos aplinkybės nuotykių romanams parašyti būtų palankios. Šitokių romanų įtaką jaunimui būtų jaučiamą daugelį metų ir žadintų patriotizmą.

Antras panašus uždavinys liečia dramatinę literatūrą. Ligšiol keli draminių kūrinių konkursai nėra davę patenkinamų rezultatų — premijuoti kūriniai dėl įvairių priežasčių nevaldinami, o nepremijuoti niekas nežino, nes jie tebėra rankraščiuose. Tačiau tai nereiškia, kad visi nepremijuoti kūriniai būtų menkesni už premijuotuosius. Kartais būna atvirkščiai. Antai, 1930 — Vytauto Didžiojo metais buvo premijuota V. Bičiūno sukurta drama „Žalgiris“. Bet ji literatūrai ir teatraliniam atžvilgiu yra neabejotinai neįkainojama. B. Sruogos „Milžino paukštelis“, kuri premijos tada negavo. Šis ryškus pavyzdys nurodo, kad rankraščiuose gali būti neblogesni kūrinių, negu premijuojami vainikuoti. Pvz. „Darbininko“ konkursą juri komisijos buvo viešai paskelbta, kad buvo keli kūriniai, kuriuos, šiek tiek pataisius, būtų galima spausdinti ir vaidinti. Todėl Liet. b-nės valdyba turėtų sudaryti rašytojų ir teatro komisią, kuri peržiūrėtų geruosius nepremijuotus buvusius dramų konkursų rankraščius ir parasytų autorius, kad pataisyti, jei kas taisytina. Šitokia neperdada oficiali procedūra gali būti draminei literatūrai laimingesnė ir vaisingesnė. Tik, žinoma, atrinkti ir pataisyti, jei reikia, rankraščiai neturėtų pasilikti gulėti stalčiuose.

4. Mokslo srityje

1958 metais nereikėtų iš galvos išleisti ir mokslinės literatūros, kuri labiausiai apleista. Juk šiais metais „Aidai“ savo premijas paskyrė už tris mokslinius darbus rankraščiuose, bet niekas nežino, kas ir kada juos galėtų išleisti, nors, rodos, visos premijuotos studijos turi vienokį ar kitokį ryšį su dabartimi. Manau, kad yra parašytų ir rašomų kitų mokslinių veikalų, kurie sutinka tas pačias sunkias, kaip premijuotieji. Todėl laisvųjų lietuvių uždavinys nepriklausomybės metais neužmiršti tokio mokslo, kuris okupuojamoje Lietuvoje negalimas. Jis reikalingas ne tik jaunimo lietuvių palaikyti, bet ir broliams Lietuvoje, nors jis ten ir trūpinais tepatektų.

Leonardas Žitkevičius

VERGAS IR MĖNULIS

Jie prisėjo gėlių po kalėjimo langų.
Žydi žiedas ant kruvino bato.
Jie paleido mėnulį į dangų.
Bet vergas dar saulės nemato.

Tiktai burbulą mato didžulį.
Tiktai gėles nuo kraujo raudonos.
Tegu viešpačiai valgo mėnulį.
O vergas nori duonos.

PRASMĖ IR ILGESYS

Be jokio rūpestio prasmingo
Klausius lakštingalos giesmės.
Ir, lyjant lietui arba snigiant,
Kraujau vienas be prasmės.

Ir buvo meilė, kaip kad nesti
(Visam kely, visuos veiduos).
Kurios nei vesti, nei pamesti
Aš negalvoju niekados.

Vienok ją pamečiau. Neliko
Senų dainų dainuoti kam.
Nėra namų ant lauko pliko.
Nėra gyvenimo plikam.

Aš supratau prasmės doktriną:
Nėra prasmės, jei nėra naudos.
Bet ilgesys mane kankina,
Vilioja vėl, kaip kitados.

Netrokšti nieko prasmingesnio.
Tiktai lakštingalos giesmės,
Kurios gyvenimo beprasmio,
Kuris turėjo daug prasmės.

5. Religijos srityje

Pagaliau religijos srityje nereikėtų užmiršti lietuviškų kryžių ir koplytelių. Šitos paminklus turėtų prisiminti ir Liet. bendruomenė, ir lietuvių parapijos, ir kitos lietuvių organizacijos. Juk laisvoje tėvynėje, minint valstybės atstatymo 10-sias ir 20-sias metines, tokių paminklų buvo pastatyta. Argi dabar tai tradiciją reikėtų apleisti? Tik statant kryžius ir koplyteles reiktų laikytis pagrindinių tradicinių bruožų. Šituo atžvilgiu visai nepavyzdys neseniai pastatytas Britanijos lietuvių kryžius — rūpintojėlis, kuris mažai ką bendro beturi su lietuviška tradicija.

Augščiau suminėty darbų įvykdymas daug reikštų ir ilgai būtų, kad lietuvių tautai reikėtų laisvės ir kad laisvė ji rimtai pasinaudotų. Todėl tie tūkstančiai dolerių, kurių pareikalauja Pasaulinis seimas, ar negeriau būtų sušaukti minėjimams, panašioms uždavinims — paminklams įvykdyti. Tų darbų turėtų būti sušaukti bendruomenės JAV ir Kanadoje su savo Kultūros fondais.

Tačiau, kad tie fondai būtų pajėgūs kultūriniams uždavinims, jie turėtų kitaip tvarkytis. Dabartinis jų tvarkymas iš viršaus, sudarius komitetą ar valdybą ir kviečiant aukoti tikslai nežinomiems uždavinims, negali pasisekti. Reikia, kad stambesnieji aukotojai Kultūros fonde turėtų sprendžiamąjį balsą ir gautų be atskiro mokesčio tuos leidinius, kuriuos fondas subsidijuoja. Taip pat Kult. fondas turėtų paskelbti gerai pergalvotus, konkrečius kultūrinius uždavinius, kad žmonės galėtų

žinoti (ir pasirinkti), kokiame uždaviniui prašomos aukos bus sunaudotos, kaip tai daro kai kurie leidėjai su savo išleistomis knygomis. Jeigu jas pavyksta išleisti (žinoma, su rėmėjų pavardėmis), kodėl tai turėtų nepasisekti Kult. fondui, svarbesnės reikšmės leidinius subsidijuojant ir jiems konkrečiai išsąs telkiant? Tik jis neturėtų savo darbo pradėti leidimo tokių archyvalių, kuriomis tesidomina negausūs specialistai. Kol Kult. fondas nestovi tvirtai ant kojų, tokios archyvalijos jį patį gali nuvaryti į archyvą. To jam niekas nelink.

Liet. b-nė turi pergalvoti Kult. fondo organizaciją, kad joje ryškiau pasireikštų asmeninis (personalinis) elementas, toks artimas lietuvių būdai, o pats Kult. fondas turėtų imtis konkrečių su gyvenimu susijusių uždavinių, kurių keletą čia mėginau sužymėti. Jei Liet. b-nė su Kult. fondu 1958 metais atliks keletą konkrečių kultūrinių uždavinių, kurių pavienė iniciatyva nepajėgia įvykdyti, tai Lietuvos nepriklausomybės sukaktį paminėti bus pastatyti keli reikšmingi ir patvarūs paminklai.

• Draugo kalendorius — šiemet, mėnesimis, nuplėšiamas — jau baigiamas spausdinti ir bus išsiuntinamas skaitytojams.

• Bronės Jamelienės sukurta vitražai: Trys Karaliai, Šv. Pranciškus ir paukšteliai bei tema sukurta abstraktas yra išstatyti religinio meno parodoje, kuri atidaryta Šv. Ksavero kolegijoje, Chicagoje. Paroda tęsis iki gruodžio 15 d.

Ruduo Druskininkuose
Nuotrauka, neseniai atsiųsta iš Lietuvos

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Romanas „Miškai ateina ruduo“ — naujai išėjusi M. Katiškio knyga — yra ne eilinė. Joje sodrus sakiny, vaizdai aprašomų dalykų tēkmė. Sakysime, kalbėdamas apie pavasarį mišką, autorius sako: „Miškas dūsavo iš visų plaučių, giliai iš krūtinės atsikvėpė miškas, išpušdamas žiemos dusulį. Budo kraujas miško gyslose ir gausiai tvino iš žiemos padarytų žaidžių sakais ir sula. Kalė kietai ir nenulstamai miško širdis galingu genio snapu“.

Autoriaus kalba itin žodinga, praturtinta rečiau sutinkamais žodžiais ar taikliais naujadarais: Čia pvz. antinkame žodžius: krapieni, atėži, švėtrinė, aplukos, žagrės verstuvė ir kt. Ir tuos pačius kasdienius posakius autorius įstengia vietomis išreikšti taip naujai, pvz. aprašo piršlį, „liežuviu keliantį vėją senoj troboj“ (p. 173), arba kalba apie širdis, kurios „apdrungsta sūria ašara“. Saulėtekio peizažą jis tapo šiais keliais žodžiais: „Ištryško saulės skritulys, verdantis ir trykštantis baltomis žarijomis, tartum iš milžiniškos kalvės žaidro, kurį įpūtė vėjai ir audros slogių naktį“ (p. 237).

Patsai romano vėksmas koncentruojasi lietuviškame kaime. Auganti socialinė sąmonė prasi-veržia miško kirtėjų streiku prieš pirklius. Geras uždarbis daugelį nuveda į smuklę, kur užsikuria muštynės (girtavimo, muštynių ir panašių dalykų romane pilna su kaupu). Romano herojus Tilius patenka į kalėjimą. Išėjus karščiau suliepsnoja jo meilė smuklininkės dukrai Agnei. Abiems tai pirmosios kaitros, jie nuoširdžiai jungia savo gyvenimo gijas. Deja, Tilių likimas nublōškia tarnauti pas gudrų, turtingą ūkininką Doveiką, seną jau, bet vedusį jauną piešinėlę. Doveika gana suktas keliais pralobos, bet dabar nieko negaili savo gražiai žmonai.

Romanas ne tik atskleidžia Tiliaus ir Doveikienės puolimo kelią, bet ir išryškina tą baisingą, besąžnių graužimą žmogaus kančią, kuri Tiliuje pasiekia šurpų įtampą, svyrudamas tarp Agnės ir Doveikienės, bet aistringas Doveikos namų sukūrys, kur jis gyvena, jį nuneša. Dar labiau prie Doveikienės jis palinksta, kai pamato Agnė šokant su atvirkščiais nesusavinimo darbams gimnazistais; tie kasėjai apskritai yra naujas gyvybinis pulsas apylinkėse.

Romanas ne tik atskleidžia Tiliaus ir Doveikienės puolimo kelią, bet ir išryškina tą baisingą, besąžnių graužimą žmogaus kančią, kuri Tiliuje pasiekia šurpų įtampą, svyrudamas tarp Agnės ir Doveikienės, bet aistringas Doveikos namų sukūrys, kur jis gyvena, jį nuneša. Dar labiau prie Doveikienės jis palinksta, kai pamato Agnė šokant su atvirkščiais nesusavinimo darbams gimnazistais; tie kasėjai apskritai yra naujas gyvybinis pulsas apylinkėse.

Romanas ne tik atskleidžia Tiliaus ir Doveikienės puolimo kelią, bet ir išryškina tą baisingą, besąžnių graužimą žmogaus kančią, kuri Tiliuje pasiekia šurpų įtampą, svyrudamas tarp Agnės ir Doveikienės, bet aistringas Doveikos namų sukūrys, kur jis gyvena, jį nuneša. Dar labiau prie Doveikienės jis palinksta, kai pamato Agnė šokant su atvirkščiais nesusavinimo darbams gimnazistais; tie kasėjai apskritai yra naujas gyvybinis pulsas apylinkėse.

Romanas ne tik atskleidžia Tiliaus ir Doveikienės puolimo kelią, bet ir išryškina tą baisingą, besąžnių graužimą žmogaus kančią, kuri Tiliuje pasiekia šurpų įtampą, svyrudamas tarp Agnės ir Doveikienės, bet aistringas Doveikos namų sukūrys, kur jis gyvena, jį nuneša. Dar labiau prie Doveikienės jis palinksta, kai pamato Agnė šokant su atvirkščiais nesusavinimo darbams gimnazistais; tie kasėjai apskritai yra naujas gyvybinis pulsas apylinkėse.

nimo tēkmės; užvertus knygą skaitytoją palikdamas susimąčius.

Gaila, kad autorius vietomis pernelyg natūralistiskas, ir veiklas nesuaugusiems nėra rekomenduotinas.

• Pianistas Andrius Kuprevičius, gyvenęs Clevelande, Ohio, ir mokytojas Music School Settlement fortepiono fakultete, po ilgesnės pertraukos vėl sėkmingai reikišiasi fortepiono rečitaliais koncertais. Pradėdamas rudens sezoną A. Kuprevičius spalio mėnesį su pasisekimu koncertavo Bostone, Detroite ir Philadelphijoje mūsų tautiečiams bei amerikiečiams. Andrius Kuprevičius fortepiono skambinimo menas gražiai garsinamas ir tarp amerikiečių akademinių rinktinės publikos: Clevelando Western Reserve universiteto vadovybė, savo studijos pertekdama specialų muzikos istor. kursą, jį palydi atitinkamų kompozitorių kūrinių koncertais per televiziją. Tokie akademiniai koncertai per Clevelando televizijos penktą kanalą jau įvyko lapkričio 18 ir 22 d., o pasikutinis šios paskirties koncertas įvyks 1958 m. sausio mėnesio pirmomis dienomis, kurių programą išpildo Andrius Kuprevičius. Tie koncertai per televiziją perduodami minėtose datose penktadieniais 11:30 valanda. Po šių koncertų A. Kuprevičius turės du koncertus, sausio 6 ir 20 dienomis, savo Music School Settlement salėje; jis su violončelistu Ernestu Silberšteinu išpildys L. v. Bethoveno Sonatų fortepionui su violončele ciklą. Vasario 19 d. mūsų pianistas pakviestas fortepiono rečitaliui į Clevelando Public Library koncertinę salę. Baigdamas 1957-1958 metų koncertinį sezoną, pianistas Andrius Kuprevičius dalyvaus fortepiono solistų Clevelando Filharmonijos 11-ajonios orkestrų koncerte. Kovo mėnesį radijo WHK koncertų salėje, kur programą sudarys Edvardas Griego koncertas fortepionu su simfonijos orkestru.

• Vyt. Mankeliūnas, lietuvis kunigas Kolumbijoje, tame krašte įsigijęs antrąjį filosofijos doktoratą (teologijos doktoratą gavo Kauno universitete) profesoriuja Bogotos universitetuose, skaitydamas filosofijos ir psichologijos kursą. Ten taip pat redaguoja psichologijos žurnalą „Testimonio“. Kolumbijoje yra išleides tris mokslinius veikalus ispanų kalba, kurių paskutinysis išėjo pernai metais: „Psichoanalizė ir katalikybė“. Taipgi yra Kolumbijos kardinolo patarėjas moksliniais klausimais. Dirbdamas mokslinį darbą, neapleidžia ir lietuviškųjų reikalų, kartkartėmis parašydamas ir lietuvių spaudą (su kun. P. Gaida Lietuvoje yra išvertęs Tihamer Totho „Jaunos sielos auklėjimą“, o dabar yra pakviestas dirbti Kolumbijos sostinė — Bogotos — lietuvių sielovadoj.

• Rūta Lee Kilmonytė — lietuvių aktorė — jau yra vaidinusi aštuoniuose filmuose ir dalyvavusi apie šimte televizijos programų. Dabar ji vaidina naujai sukuriamame filme „Marjorie Morningstar“. Su ja pasikalbėjimą įreikdavo P. Labanauškas ir jos žodis per Amerikos balsą bus perduotas ir Lietuvoje. Be kitų dalykų mūsų aktorė pareiškė, kad lietuvių kalbos mokėjimas jai net padėjo filmų darbe, nes jai lengviau per teikti svetimų kalbų akcentą, kada tai būna reikalinga.

• Prof. Antanas Ramūnas, kuris šiuo metu atlieka mokslinius tykslais kelionę po Europą, lankėsi Anglijoje ir Belgijoje, kur skaitė paskaitą Louvaino universitete. Po to išvyko į Prancūziją.

• Maitislaivas Dobužinskis, didelio garso pasiekęs Lietuvos dailininkas, teatro dekoratorius ir grafikas, mirė sulaukęs 82 m. amžiaus savo sūnaus dail. Vsevolodo Dobužinskio namuose 109 Greenwood Cr., Massapequa, N. Y. Velionis buvo gimęs Naujardė 1875 m. rugpj. 2 d. Jo tėvas, rusų armijos generolas, rūpinosi sūnaus geru išmokslinimu ir leido jį į Petrapilio universiteto teisų fakultetą; drauge jis lankė ir Dimierio Kavkazio tapybos studiją, o vėliau šios šakos studijas gilinio Muenchene. Nuo 1902 m. dalyvavo bendrose parodose su rusų dailininkais, o 1906 pradėjo savo parodas užsienio centruose, kaip Paryžius, Berlynas, Briuselis, Roma, Venecija, Milanas, Leipzigas. Nuo 1907 m. ėmė reikštis kaip dekoratorius Stanislavskio teatre Maskvoje ir Diagelevo baletu Paryžiuje. Yra paruošęs apie 80 dekoracijų Europos ir JAV teatras. Kaip grafikas yra iliustravęs eilę Andersenio, Puškino, Dostojevskio veikalų.

Nuo 1929 m. apsigyveno Lietuvoje, kur nupiešė apie 30 dekoracijų Kauno teatrui. Dėstė Meno mokykloje ir vėliau turėjo savo meno studiją. Mėgo vaizduoti Lietuvos architektūrą, ypač Vilniaus miesto. Aktyviai dalyvavo senovės paminklų apsaugos darbuose. Parašė studiją apie Vyti. Yra dekoravęs Lietuvos prezidento rūmus, Vytauto D. gimnaziją Klaipėdoje, Karo muzėjų. Globojo Ciurlionį, įvesdamas jį į lietuvių dailininkų tarpą.

1939 m. išvyko iš Lietuvos. Trumpai sustojęs Londone, įsikūrė JAV-se ir čia ruošė dekoracijas Metropolitan operos ir kitiems pastatymams, taipgi suvaidindamas eilę savo parodų New Yorke ir kairiuose Amerikos universitetuose. 1940 m. Bostone buvo parodon išstatęs Lietuvos vaizdus. 1950 m. sukūrė eskizus Paryžiaus didžiąjai operai, o nuo 1952 m. gyvendamas Italijoje sukurė Neapolio operai Eugenijaus Onezino dekoracijas.

Jo sūnus Vsevolodas yra taipgi plačiai žinomas dailininkas.

• Elena Kuprevičiūtė, smuikininkė virtuozė, šiuo metu gyvena Portsmouth, Virginijoje. Ji ten gyvena su savo vyru, dr. med. Valiu Bergu, kuris viena US marinių dalinių kaip karo gydytojas atlieka karinę prievolę. Valius ir Elena Bergai augina sūnelį Saulių Mykolą, kuris jau perkopė į savo amžiaus antrą mėnesį. Įžymioji mūsų smuikininkė, kiek leidžia šeimos pareigos bei aplinkybės, rūpestingai ruošiasi busimiesiems koncertams, kuriuos vykdys, kai vyru atėinančių metų vasarą baigus karinės prievolės tarnybą, sugrįš į New Yorką, savo pastovią gyvenvietę.

Andrius ir Elenos Kuprevičių tėvai, taip pat menininkai, Romualdas ir Marija Kuprevičiai, šiuo metu dar tebegyvena Buenos Aires, Argentinoje. kam vienas vertėsi kaip dailininkas įvairiais taikomosiomis dailės darbais, o antras muzikos pamokomis, abu nuoširdžiai talkininkaudami vietos lietuviams jų kultūriniuose rengimuose. Šūnus ir duktė rūpinasi savo tėvelius atsikviesti į JAV, bet dėl žinomų emigracinių suvaržymų susiduria su nemažais sunkumais, taigi ir jų atvykimas į šį kraštą užtruks ilgesnį laiką. (V.A.B.)

• T. Sparkis, gyvenęs 4507 S. Talman Ave., Chicagoje, paskutiniu metu sukūrė 10 naujų paveikslų aliejumi ir dalyvavo kelose Dailininkų klubo parodose Chicagoje. Yra nupiešęs tris Vilniaus krašto vaizdus, kuriuos panaudojo Vilniaus Krašto Lietuvių sąjunga Kanadoje, išleidama propagandinius vokus.

Pudruotas žiogas

KOTRYNA GRIGAITYTĖ, Newark, N. J.

Siltą vasaros pavakari sėdim visų prie namo, mažame sodele, ir žinamės nuo uodų. Sodelis apleistas, žolė nepjauta, kadaise skiepytos rožės į laukines pavirtusios. Viename sodelio kampe tankūs, seniai peržydėję, alyvų krūmai, kitame — pilkosios eglės, ties viduriu — vyšnia ir pora persikų medelių. Retai te karpoma gyvatvorė gula ant ištrupėjusio cementinio šaligatvio. Pats savininkas čia negyvena. Atvažiuoja tik nuomos pasiimti ar šiaip su reikalais. Namas kiek apšepęs, bet stiprus, stovi toliau nuo centrinės gatvės neblogoj vietoj. Jo pirnėjame augšte gyvena savininko įgaliotinė, jau pagyvenusi, panelė Cicilija. Aš su tėvais gyvenu viršuje. Jau beveik metai, kai mes čia, bet vis negaliu priprasti prie panelės Cicilijos.

Tiesą pasakius, ji gana simpatinga, nors mažakalbė ir nemėgstanti draugijos. Daugiausia ji pasikalba su mano mama, tačiau, man pasirodžius, ji dažniausia nutyla. Nemanau, kad nebūčiau pribrendusi būti liudininke tokių nekaltų pokalbių apie dienos reikalus. Tačiau yra kažkas, ko aš negaliu nei atspėti, nei suprasti. Panelė Cicilija vaikščioja baltai: dešinę koją nesulenkdama velka paskui save, su kiekvienu žingsniu svirdama per liemenį į kairę pusę. Mamai ji pasipasakojo, kad būdama dvidešimties metų, nukritusi nuo laiptų ir susižalojusi nugarkaulį. Taip ji palikusi raišą ir be atėities.

Ją tačiau atsikvietęs namo saimininkas Vladas Mitkūnas. Kadaise Lietuvoje jie kaimynystėje gyveno. Tada jis buvęs dar tik keturiolikos metų, kai įvykus nelaimė. Tuo laiku pas juos viešėjusi teta iš Amerikos. Grįždama atgal, išsivežusi ir Vladą. Karui užėjus, Cicilija su tėvu atsikūrusi Austrijoje. Tėvas žuvo. Vladas, sužinojęs apie Ciciliją, sudaręs jai galimybę atvykti į Ameriką. Tai ir viskas, ką apie ją žinojau.

Mums besėdint sodelyje, švys telėjo rusvas automobilis. Trink telejo dūrelės, ir žaliu patvoriu artinosi į mus šypsodamasis ponas Vladas.

Sveiki, piknikautojai! — šaukė jis iš tolo. Mes gerėme pasaldintą skystį su ledais ir kramnojome šviežiai iškeptus mamos sausainius.

Prašau sėstis, pasivaishim kuo turim. Malonu, kad mums nepamirštate, — kalba mama.

Cicilija sėdi pirmoji prie tako. Jai nuslydo nuo kelių knyga, kai ruošėsi Vladui ranką paduoti. Ji pasilenkė ties jos keliais, panardamas ranką į žolę.

O, tai bent žolė, kaip į jaus, gal kepturę pamesti ir neberasi, — juokėsi jis paduodamas knygą. — Laikas tvarkyti ir sodelį, ir namą. Per ilgai buvau toks apsileidęs.

Nupjaučiau žolę, bet nėra su kuo, — skstelėjo rankom tėvas.

— Bus visko, ko tik reikia, — kalba jis sveikindamasis.

Jo marškiniai akinančiai balti ir kaklaraistis gražiai paristas, nors ir labai šilta. Bet tai, ką aš pastebėjau visai netyčia, viena akimirka, man daug ką pasakė. Kai gražiai apkirpta galva palinko ties jos keliais, Cicilijos delnai, tarsi laiminimui, buvo ištiesti į priekį. Gi jos veidas ir pečiai taipgi palinko žemyn. Pro saulės akinius negalėjau matyti jos akių, kurios, be abejo, kalbėjo daugiau negu žodžiais galima pasakyti. Toji susitelkusi trumpa šypsena lūpose man priminė motinos šypsnį prie lopšio. Ji juk niekad nebuvo motina, šioji trisdešimt aštuntuosius metus baigianti mergina. Ji šypsoi taip retai, o jos rudos akys turi savyje kažkokią aštrią kibirkštį. Rusvos plaukus aiškios žilumos žymės, kurių ji neslepia jokiomis priemonėmis. Jos lūpos tebeturi atsineštą iš savo krašto natūralų, gal kiek išblėsusį, ružav-

mą. Kadaise ji turėjo būti labai patraukli, kad ir nelaimės nestengė sužaloti jos gražaus veido. Savo geradario visuomet laukia Cicilija su pietumis ar vakariene. Kartais ponas Vladas nuveža mūs visus į kiną. Kalėdoms jis atvežė Cicilijai savo vartotą televiziją. Nuvežą ją apsipirkti, nepamiršdamas ir mums pasiūlyti savo paslaugą. Dažniausiai aš atsisakau. Cicilija važiuoja tik su mama. Mama galvoja, kad mano pasirodymas primena Cicilijai anuos laiminguosius metus, kada ji pati buvo tokio jauno amžiaus, sveika ir graži. Todėl ji, pamačiusi mane, lyg ir pasimeta. Aš kaip tik dabar galvoju apie šiuos motinos žodžius.

— Mano namelis, nors pagyvenęs, bet stiprus. Nauji, neva mediniai, jam nei iš tolo nepriylgsta. Tik perdažyti reikia, — sako Vladas apglėbęs akimis savo turtą.

— Tai vis dėlto, Vladai, mylite savo namelį, — sako Cicilija.

— O kaip gi? Žinoma. Reikia ką nors mylėti, kai neturiu žmonių.

— Bet... tik pastaruoju laiku pradėjot dažniau čia lankytis, — nusišypsojo Cicilija.

— Labai paprastai. Pradžioje investavau savo santaupas. Kitą dieną, kaip išnaudojau progą pigiai nupirkti gerą namą. Pradžius trejetį metų, vėl kiek pinigų užsikalau ir dabar galiu pradėti jį tvarkyti, grąžinti.

— Žinoma, kur čia, žmogus, viską iš karto, perbrangu, — įsiterpia mama. — Ir sklypelis nemažas. Galima labai dailiai sutvarkyti. Va, čia, kur p-lės Cicilijos rikielėliai su petruškomis bei svogūnais galima gražiai gėlių prisiosdinti, o daržovėms palikti kur nuošaliau, — dairosi mama.

— Aš čia pati susikasiau kur žemė atrodė minkštesnė. Vistiek viskas žolėmis apaugę ir niekam nerūpėjo ligi šiol. Visa, kas apelieta, man geriau patinka: pušenama žemė skatina gyventi, — užbaigia Cicilija.

Mus visus apėmė gaudi tyla, kurią nutraukė mano tėvas:

— Tai ką, žmogus, kaip gyvenai taip, kol Dievas nepašaukia, reikia krutėti, reikia ir žemelę purenti.

— Tiesa, mes žemdirbių tautos vaikai ir nešiojame savy meilę žemei, — lėtai dėsto žodžius ponas Vladas.

— Kol ją pažadina kas nors... tą meilę žemei, — taria Cicilija.

— Ko jūs taip tylite, panele Done, — staiga paklausia Vladas, atsigręždamas į mane, lyg ir nenugėdijęs Cicilijos žodžių.

— Niekur nepritaikau savo trigražio, čia visi tokie išmintingi, — atsakau čiulpdama šokoladą.

— O koks didelis žiogas ant jūsų nugaros, — sušunka Vladas ir pasipurtė. Jo žvilgsnis baimingas ir pilnas pasiūlykštėjimo. Aš ėmiau kvatotis.

— Ponas Vladi, tamsta tarnavai kartomeneje, buvai fronte ir drebai dėl žiogo ant svetimos nugaros.

Niekio man neatsakė. Cigarečių dėželės kampu nubaidė gyvūnėlį, į kurį Cicilija žvelgė labai nustebusi, net truputį prasižiojusi.

— Tai tau, ir žemdirbių tautos sūnūs! — nesilioviau juoktis.

— Ką čia juokiesi, Done, o pati variės dar ir kaip bijai, — subara mama.

— Ne kiekvienos varlės, tik tos... pamatinės.

— Geras ūkininkas ant savo dešulų nusieša pamatinę ir daržą. E, jūs, jaunoji karta, visi toki, — numoja ranka tėvas.

Saulė tingiai nyra į palšą debesį. Vakaruose dangus maloniai ružvas, tik uodų ataka sustiprėja.

— Jau nebeišlaikysiu! — sušunka trindama blauzdas.

— Pavaziuokime kur nors visi, kur uodų mažiau, — pasiūlo Vladas.

— Dėkui labai, iškrintu iš kompanijos, — pasiskubinu atsakyti. — Važiuoju savaitgaliui pas seserį. Traukinys išeina už pusvalandžio.

— Tai ko nesakote? Galiu nuvežti.

— Jei jums ne iš kelio...

— Žinoma, iš kelio... su jauna mergina visada iš kelio...

— Dar išgąsdinsit tėvus su tokia kalba ir neleis, — garsiai suabejoju.

— Jei pati nesisaugosi, vaikelį, niekas neišsaugos, — užbaigia mama visai rimtai.

— Reiškia, sutarta, nanele Done.

— Atrodo, taip.

Užbėgau viršun pasirošti. Uždarydama mažą čemodanėlį, žvilgtelėjau pro virtuvės langą. Cicilija sėdėjo sulinkusi ir kietai suspaudusi lūpas. Vladas kalbėjosi su tėvu. Mama rinko nuo virvės sausius baltinius. Man pasidarė kokių, pati nežinau kodėl. Pastūmėjau čemodanėlį į šalį. Gal nevažiuoti? Sesuo su šeimais laukia šį vakarą. Jiems pranešiau, kad atvažiuoju. Mažasis Julukas laukia savo krikšto mamos, ir lauktuves jam čia pat po ranka. Sunku bus vaiką užmigdyti taip apvilta. O rytoj, jei gražus oras, važiuojame į pajūrį. Antra, kuo gi aš pateisinčiau savo nevažiavimą, jei prieš keliolika minučių sutikau.

— Kur jūs taip nudegėt? Rankos, veidas, kaklas, visos raundonas, — stebiuosi jau pajudėjus iš vietos.

— Pagaliau nors kartą į mane teikėtės pažvelgti.

— Anksčiau pro saulės akinius nebuvo taip ryškų.

— O kad taip būtų galima pro saulės akinius visada žiūrėti į gyvenimą. Tada gal daug ko nematytume, gal net savęs.

— Savęs juk ir nematome, tik tai veidrodyje...

— Man rodos, žmogaus praieitis yra taipgi jo veidrodyje. — Nežinau. Aš dar nesijaučiu turinti praieitį, arba ji dar neatsiūsi, supraskit, dar garuoa.

Taip anksti pradėjus tremties gyvenimą, jokio pastovosnio vaizdo neužsiliko lig šios dienos.

— Šiuo atveju mes daugai, miela panele Done. Mane ištrėmė, kai buvau keturiolikos metų.

— Kaip tai? Tada juk Lietuva buvo pačiame žydėjime. Kas gi jus ištrėmė tokį vaiką ramiau laiku?

— Žiogas... toks pat didelis, kokią matėme šandien.

— Juokus pasakojat!

— Iš juoko kartais susidaro didelės ir labai liūdnos istorijos.

— Neduok, Dieve! Aš irgi mėgstu juokauti ir kitus paezinti. Labai norėčiau išgirsti, kas blogo galėtų išeiti iš to.

— Aš jums, panele Done, vistiek kada nors būčiau papasakojęs. Vienam neštis per gyvenimą tokį baisų sunkumą yra nelengva. Niekas nežino, kodėl aš atsiradau Amerikoje, net ir tėvai, — sako jis atsidusęs.

Jiems sakiau, kad turiu tokį didelį troškimą pasaulį pamatyti, jog niekada nebūsiu laimingas, to neįvykdęs. Tais metais teta iš Amerikos viešėjo pas mus. Ji juokais pakalbino mane važiuoti su ja. Paskui aš jai nedaviau ramybės dėl to. Atvažiuoju čia, ji leido man pabaigti gimnaziją, nes tėvai to norėjo. Be to, dar amato išmokau. Man buvo svarbu, kaip greičiau pinigų užsidirbti ir grįžti į Lietuvą. Mechaniko darbas man gerai sekėsi. Vėliau įsigijau gazoninio stotelę ir visai gerai įsitvirtinau. Užėjo neramūs laikai. Sugrįžti atgal negalėjau. Taip ir nepavyko parvežti savo turtelį į Lietuvą.

— Reiškia, jūs turėjote tikslą užsidirbti, kiek aš suprantu?

— Pirmasis tikslas buvo pabėgti, antrasis — užsidirbti. Mes gyvenome Radviliškyje, netoli stoties. Tėvas buvo traukinio palydovas. Tame name gyvena dar pora geležinkeliečių šeimų: viename namo galė mūsų šeima, kitame jiešmininkas, Viršūje, saikose, gyvena panelė Cicilija su tėvu. Cicilijos motina mirė, jai einant dyktuosius

T. Sparkis

Berželiai pakelėje

metus. Mes visi to namo gyven-tojai turėjome bendrą sodelį su keliais vaismedžiais ir po porą lysvių gelėms ar daržovėms pasisodinti. Viename sodelio šone buvo malkinė; nuo malkinės prie medžių prirašiotos baltiniams džiauti virvės. Po medžiais ketletą nedažytų suolų su iškrypusiom atramom. Tai ir viskas, ką aplinkui užgriebi pirmo žvilgsniu. Mus užmigdydavo traukinių dundės ir prižadindavo iš tolo girdimi garvežių švilpukai bei duslūs jo atodūsiai. Mus džiugindavo tamsūs dūmų rietimai, kurie gulė ant stogų; jie mums kvepėjo, kaip žemdirbiui žemės saują. Visa tai buvo mūsų gyvybė ir duona. Cicilija dirbo stoties svetainėje, o jos tėvas — raštinėje. Ji buvo žvali dvidešimties metų mergina, tokia kaip dabar panelė Done.

— Atsiprašau, aš jau dvidešimt ketvirtuosius einu, — pertraukiau jį.

— Kodėl jūs pasakėte savo metus? Juk tai didžiausia moters paslaptis.

— Man gi tas nieko neduos ir neatsims. Tebūna taip, kaip turi būti. Gal aš ir keista — nežinau. Na, bet tiek to, pasakokit toliau.

Cicilija turėjo vaikina, kuris atvažiuodavo pas ją iš Šiaulių kiekvieną šeštadienį vis tuo pačiu traukiniu, apie septintą valandą vakare. Mes vaikai jau mintinai žinojom visą Cicilijos programą. Grįžusi šeštadienį iš darbo, pasigaminavę valgi, nubėgdavo apsipirkti ir išblizgindavo kambarius; atidarinėdavo visus langus ir duris, kad skers vėjai išpuštų, išvėdintų. Tada eidavo darželin skinti gėlių, kurias ji pamerkdavo savo kambarielyje. Jaukus buvo tas kambarielys: baltais neriniais uždengta lova, mėlyno pliušo minkštasuolis su dviem kėdėmis ir apva-

lus stalielis tarpe jų. Ant stalielio albumai, gėlės ir rusvo metalo įmantriai išlenktas ažuolo lapas pelenams nukratyti. Cilė nerūkė, bet jos mylimasis: Kambario sienos ir grindys buvo papuoštos jos pačios rankų darbo kilimėliais. Prie durų žema komoda su veidrodžiu, į kurią krito mažo stogo langelio šviesa. Ant komodos porcelano pudrinė, kvepalai, na, ir, kaip žinote, visa kita.

Jūs gal stebitės, kodėl aš taip gerai žinau kiekvieną smulkmeną. Tada aš turėjau laiko gerai įsižiūrėti slapčia įlindęs į jos kambarį, nes per langą aiškiai į žemdirbiui žemės saują. Visa tai buvo mūsų gyvybė ir duona. Cicilija dirbo stoties svetainėje, o jos tėvas — raštinėje. Ji buvo žvali dvidešimties metų mergina, tokia kaip dabar panelė Done.

ŠIAIS METAIS "DRAUGAS" TURI TRIJŲ SKIRTINGŲ RŪSIŲ KALĖDINES KORTELES

Rinkinys nr. 1
DRAUGO LIETUVISKOS, SVEIKINIMO KORTELĖS KALĖDOMS

Kiekvienais metais DRAUGAS paruošia gražius rinkinius kalėdinių sveikinimo kortelių su lietuviškais užrašais. Taip ir šiais metais DRAUGAS siūlo rinkinį nr. 1 su 16 kortelių už vieną dolerį.

Šis pirmas rinkinys yra labai gražiai atspausdintas, gražiai spalvotas, su atitinkamais lietuviškais sveikinimais.

Rinkinys nr. 2
SPECIALIOS SVEIKINIMO KORTELĖS KALĖDOMS

Specialiu šilko spausdinimo būdu pagamintos lietuviškos sveikinimo kortelės Kalėdoms, dabar gaunamos DRAUGO knygyne. Kaina vienos doleris už 10 kortelių. Šios kortelės Kalėdoms yra ypatingai gražios, spalvotos ir lietuviškos. Kiekvienam rinkinyje jų yra ketetas, kurios gali būti siunčiamos į Lietuvą.

Rinkinys nr. 3
LIETUVIŲ DAILINIKŲ KALĖDINĖS KORTELĖS

Šiam rinkinyje yra Pauliaus Augušaus, Vytauto Jonyno, Petro Kiaušio, J. Pautienos, J. Steponavičiaus ir T. Valiaus piešti vaizdai. Šių menininkų darbai yra keturių spalvų, gražiai atspausdinti ir ketetas jų tikrai tinka persiuntimui į Lietuvą. Ši dėžutė su 16 kortelių kainuoja 1 dol.

Pingins su užsakymais siųsti:

DRAUGAS
4545 W. 63 St., Chicago 29, Ill.

AR NORITE BŪTI KUNIGAIS?

Išv. Marjony Kongregacija, a. a. Arkivys kup. Matulevičiaus, MIC. atgavinta, kviečia pas save kandidatus į kunigus. Tėvai Marjony darbuojasi Amerikos Lietuvių tarpe. Dievui leidžiant jie darbuosis ir Lietuvoje. Jie veda mokyklas, redaguoja laikraščius, kelia mįstas. Pasiūkokite Dievui tarnauti darbuokitės po Panelės šventiausios vėliavą sukuria ir Tėvų Marjony Kongregaciją; rasys kito novitų vedėjai. Laikite pažymėkite kiek mokesio baigite, kiek amžiaus ir koks sveikatos stovis. Laikite atskaitę šeimai paduotu adrečiam.

AR NORITE BŪTI BROLIAIS VIENUOLIAIS?
Marjony Kongregacija kviečia pas save kandidatus į brolius, kurių įvairius vienuolių darbus mokyklose, spaustuose, raštinėse, buityse ir kitur. Labai pareidaujami moka koki amata. Norintiems pramokti koki amato bus sudaryta progą. Pasiūkokite savo įgias, gyvenimą ir sveikatą Dievui ir Panelės šventiausios Tapkite Broliais Marjona. Susirašykite su noviciato vedėju pažymėkite amžių, sveikatos stovį ir užbaigite mokesius.

MASTER OF NOVICES, MARIAN HILLS SEMINARY
CLARENDON HILLS, ILLINOIS

užlipdama laiptais. Buvo paliku mens. Ji šypsojosi žiūrėdama į si paskutinę programos dalis: veidrodį ir atrodė saviimi patenpersirengti ir pasigražinti kampe prie kamodos. Ką ji apačioje valėsi kojas, aš šokterėjau iš jos kambario lauk ir pasislėpiau už senos spintos, tamsiame kampe, iš kurio galėjau aiškiai matyti komodą. Toje prieangio spintoje ji laikydavo šluotas ir kitas valymo priemones. Buvau tikras, kad ji nesiartins į tą kambarį. Aš žinojau, kad ji savo kambario duris užlarys tik tada, kai ateis svetys. O buvo dar geras pusvalandis iki traukinio atėjimo. Žinojau ir tai, kad jos tėvas iš darbo grįš tik vienuoliktą valandą nakties.

Pamerkusi gėles, ji nuėjo rengtis į didįjį kambarį. Po valandžiukės išėjo iš ten niūniuodama kažkokią dainelę. Ji buvo šventadieniškai apsitačiusi. Mano akys degė godumu pro spinto kraštą, tačiau bijojau net alsuoti, laukdamas kas toliau atsitiks. Priėjusi prie kamodos, ji susitvarkė plaukus, užsidėjo gintarus ant kaklo: pažvelgusi iš visų pusių į veidrodį, pataisė balto atlaso palaidinukę, sukišę už šviežiai žalio sijono juos-

ties į didįjį kambarį. Po valandžiukės išėjo iš ten niūniuodama kažkokią dainelę. Ji buvo šventadieniškai apsitačiusi. Mano akys degė godumu pro spinto kraštą, tačiau bijojau net alsuoti, laukdamas kas toliau atsitiks. Priėjusi prie kamodos, ji susitvarkė plaukus, užsidėjo gintarus ant kaklo: pažvelgusi iš visų pusių į veidrodį, pataisė balto atlaso palaidinukę, sukišę už šviežiai žalio sijono juos-

Cicilija, kurią mes anuomet vadindavome Cilė, mėgdavo su mumis juokauti ir giniotis po sodą. Kartais ji mus prilupdavo, susisukusi į virvę rankšluostį. Tada būdavo mažai juoko. To mes būdavom užsiimę, kai užmesdavom ant jos žiogą. Ji turėjo keistą baimę žiogui ir, jeigu buvo kieno pajukiama, tai tą už šviežiai žalio sijono juos-

(Nukelta į 7 psl)

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ — KALĖDŲ SEZONAS

ORBIS siuntiniai 22 svarų svorio. Greičiausias pristatymo laikas. Jūsų siuntiniai per 4 savaites vietoje. Žemiausios kainos. Aukšta prekių kokybė. Siunčiame viską kas yra leistina. Siunčiame maistą įvairiausių rūšių pagal Jūsų pageidavimą ir pasirinkimą, riebalus, mėsos gaminius, pieno gam., vaisius, miltus, įvairias kruopas, saldinius šokoladą ir kitką.

pav.: 22 sv. taukų kaulinių (su maitu ir persiuntimu) \$21.90
22 sv. cukraus \$12.95
22 sv. lašinių

Galite pasirinkti maistą kilogramais ir puskilogramais iš mūsų kainaraščių.

Siunčiame odą ir avalynę:
2 kg. odos (5 porom batelių) su maitu \$18.30
1 kg. labai storų — 4½ mm. padų 3.95
Vyriški tufiniai su maitu dbigubu padu 12.90
Moteriški bateliai 10.95
Medžiagos kostiumam nuo \$9.25 ir daugiau.
9.45

Sąžiningas ir greičiausias patarnavimas per

ORBIS

Chicago: 4414 S. Rockwell St., Chicago 32, Ill. Tel. YA 7-2445
Centras: Toronto, Bathurst St. 298, Toronto 26, Ont., Canada

YERKES HARDWARE

Telef. GROvehill 6-9314
Elektr. Reikmenys — DAZAI:
DUTCH BOY; MARTIN SENOUR ir kt.

KOTON dažai, kuriuos galima naudoti ir lietingame ore — lyjant.

6822 So. Western Ave., Chicago 36, Ill.

Pas mus galite apmokėti elektros ir gazo sąskaitas.

1/2% PADIDINA DIVIDENDĄ!

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSN

2555 WEST 47th STREET
Lafayette 3-1083

B. R. Pietkiewicz, prez.; E. R. Pietkiewicz, sek. ir advokatas

Mokame aukštus dividendus. Kėdame dektus. Parduoame ir perkam valstybės bonus. Taisytojams patarnavimai nemokamai.

Pradėkite taupyti atidarydami sąskaitą šiandien. Apdrausta iki \$10,000

Darbo valandos: pirmadienį ir ketvirtadienį nuo 9 iki 8 val. vakaro
antr. ir penk. 9 iki 5: treč. uždaryta, o sešt. nuo 9 iki vidurdienio

PEOPLES HARDWARE & PAINT CO.

Liet. krautuvė. Sav. broliai Gregoravičiai
Dažai, Alyva, Stiklas, Irankiai, peiliai
namų reikmenys, vandentiekio įrenginiai
ir elektriniai reikmenys.

1901 West 47th St. Tel. LA 3-4139

Jeį reikia paskolos

pirkimui namo
ateik į

Mutual Federal Savings—
gausi greitą patarnavimą

2202 W. CERMAK ROAD,
CHICAGO 8, ILL.
Virginia 7-7747

JOHN J. KAZANAUSKAS,
President

LIETUVIŠKOJI MOKYKLA

AMERIKOS LIETUVIŲ MOKYTOJŲ 5-GOS SKYRIUS

Redaguoja — Jer. Ignatonis, 4630 S. Paulina St., Chicago 9, tel. FR 6-6897. Red. pavaduotojai: J. Kreivėnas ir A. P. Bagdonas

VARGINGAS LIETUVOS ISTORIJOS DĖSTYMAS

PR. PAULIUKONIS, Worcester, Mass.

Tautos istorijos mokslas šalia gimtosios kalbos yra svarbiausias tautinio auklėjimo veiksnys. Asmuo, reikiamai susipažinęs su savo tautos praeitimi, labiau suartėja su pačia tauta, tampa sąmoningesniu tautiečiu, daugiau susipratusių patriotu, pasižyminčiu veikti savo tautos naudai.

Sėkmingas tautos, kaip ir visuotinės istorijos dėstymas priklauso nuo dviejų dalykų: istorijos mokytojo pasirėmimo bei sugebėjimo perteikti istorijos mokslo medžiagą klausytojams ir nuo esamų mokslo priemonių. Žinoma, svarbiausias vaidmuo istorijos dėstyje priklauso mokytojų, tačiau vieno mokytojo žodis nėra tiek veiksmingas, jei jo neseka atitinkama lektūra, vaizdo priemonės (žemėlapiai, paveikslai, brėžiniai) bei ekskursijos į istorines vietas. Darbštus ir gabus mokytojas kartais patys pasigamina vieną ar kitą vaizdingumą priemonę — brėžinį, žemėlapią — bet ji nesuaro mokinį tokio įspūdžio kaip litografijos pagamintos. Tai, be vaizdingų priemonių patys dėstytojas tampa vargingu ir mokytoju ir mokiniais.

Neturime istorijos vadovėlio. Jei pastarojo metu nepriklausomai Lietuvoje naudojamos Šapokos redaguota Lietuvos istorija rašyta ne mokyklai, su mokytojų nurodymais išbraukiant Vokietijos Sruogienės vadovėliu, tai čia nei vienu, nei kitu nebegalime tenkintis. Reikia parengti pilną Lietuvos, ar lietuvių tautos, kaip kai kas nori vadinti, istorijos programą ir pagal ją bandyti ka nors kalbinti parašyti Lietuvos istorijos vadovėlį, pritaikytą emigracijos jaunimui Lietuvos istorijos dėstymas be knygos, ypač kai dabartinis jaunimas mažai bespažįsta lietuviškų knygų, yra labai nuostolingas ir tautos istorijos mokslui ir gimtosios kalbos lavinimui.

Antra labai svarbi Lietuvos istorijos mokslo priemonė yra istorinis žemėlapis. Istorijos mokslas labai ankštai yra surištas su įvairiomis vietovėmis, valstybės sienomis, jų pasikeitimais visa tai reikalauja žemėlapių ir didelio seninio žemėlapių, o ne miniatiūrinio, neišsiaištinamo knygoje. Mokinys visai kita vaizdą gauna, kai jis ant ryškiomis spalvomis didelio žemėlapių pamato senosios Lietuvos valstybės sienas ir jas suligina su kitomis valstybėmis ir panašiai. Reikėtų nors viena spalva išleisti Arcimavičienės žemėlapi.

Taip pat labai svarbi istorijos dėstyto priemonė yra istorinių vietovių kaip pilikalnių, pilių griuvėsių, istorinių pastatų, paminklų, istorijos veikėjų asmenų paveikslai. Gyvendami ne savo tautos žemėje, ekskursijų į savo istorines vietas negalime padaryti, tad jas turi pavaduoti nors gerie paveikslai. Gir dėjam, Nemunas žada leisti istorinių paveikslų albumą, bet kiek nuajau, jis mokyklai netiks, bus tik plačiai visuomenei pasigrožėti. Mokyklai reikėtų mažiausia bent iki quarto didžio paveikslus išleisti. Sudaryti komitetą asmenų komisiją ir paruošti reikiamų istorinių vietovių bei asmenų paveikslų sąrašą ir jį išleisti. Iš paveikslų pirmoje vietoje ir netidėliojant reikėtų išleisti Lietuvos valstybės ženklus — simbolius. Vyti. Gedimino stulpus, Vytauto D. ženklą.

Gal kažkas pamanyt, kad mano išskeltas klausimas šiais laikais yra didelė prabanga ir ne-

verta apie tai kalbėti. Tiesa, mes turime daug skaudamų žaizdų, kurias reikia tučiuojau gydyti, bet dėl tų stokos, tos žaizdos pūluoja. Paprastai, kiekvienas šaukia, kam skauda, ir žiūrėk, besaukdamas susilaukia pagalbos. Kiekvienam šaukiančiam atrodo, kad jo yra skaudžiausia žaizda ir reikalinga tučiuojau gydyti. Bet ar ne pati skaudžiausia žaizda yra mūsų tautinio prieauglio nutautėjimas ir būtinai reikalingas jį gelbėti. Čia išskeltos reikalingos tautos istorijos dėstyto priemonės yra reikalingos ne tik kelioms ar keliolikai šeštadienių lietuviškos mokyklų, bet taip pat ir mūsų mielių Seselių vedamoms parapijų mokykloms. Šiandien veikia keturių lietuvių mokytojų institutas, kuris kasmet rengia studijų dienas lietuviškos dėstyto mokyklose reikalu, ir sešels susiduria su tais pačiais sunkumais, kaip ir lietuviškos mokyklų istorijos mokytojai. Reikalingas svarbus, būtinas ir neatidėliotinas. Jei randa karta šis lėšų ir ne taip svarbiems reikalams, tai šitam reikalui turėdama surasti irgi užtenkamai lėšų.

Iš tiesioginės savo pareigos prie šio darbo finansavimo turėtų jausti pareigą prisidėti parapijų mokyklų ir šeštadienių mokyklų laikytojai, t. y. parapijos, bendruomenės apylinkės, t. y. komitetai, Kultūros fondas, jei jis bent kiek turi pinigų ir Lietuvos laisvinimo veiksmams Vilkas su Altu, nes tautinis lietuvių auklėjimas ir lietuviškos išlaikymas taip pat priklauso ir Lietuvos išlaisvinimo veiksmams.

Iniciatyvos šiuo reikalu galėtų imtis lietuvių bendruomenės centro valdyba, susitarusi su Seserų institutu.

KRONIKA

● Mykolas Tamošiūnas, salietis, Kolumbijos lietuvių kapeilonas ir steigėjas bei redaktorius žurnalo "Kolumbijos Lietuvis", ilgesiam laikui ruošiasi atvykti į JAV. Neseniai jis išleido naują (19-20) "Kolumbijos Lietuvis" numerį, gausiai iliustruotą. Čia rašo J. Kuzmickis, M. Krupavičius, E. Vasyliūnienė ir kiti.

● Vilnius Pėteraičio lietuviškas anglų žodynas išleis Terą. Taipgi išleis antrą jo dalį — anglų lietuvišką, kuri šiuo metu užbaigta rašyti iki raidės P. Prie šio žodyno autoriui dar reikės padirbėti apie vienerius metus. Ši žodyno dalis išeis iš spaudos tik apie 1958 m. pabaigą, turės arti 700 puslapių ir apims apie 50.000 žodžių.

VIRŠ 15.000.000 Amerikos gyventojų žino.

kad taupyti apdraustose Taupyme ir Skolinimo Bendrovėse yra saugu ir pelninga

Universal Savings and Loan Association atitiktina saugumą ir grąžą pinigams

Saugumą užtikrina Savienų Valstybių valdžios agentūra iki \$10.000.00 kiekvienam indėliui ir reikalingai rezervai o pelną natūraliai ir užtikrintu vadinamuoju būdais

Galite taupyti atvykdami samentikais ar per laikus. Šiuo greitu ir drausmingu patarnavimu

Dėl paskolų ir visais finansiniais reikalais kreiptis

UNIVERSAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1800 S. Halsted Street, Chicago 8, Illinois

● Kovos metalai dėl savosios spaudos — kolektyvinis veikalas apie spaudos draudimo laikus, parašytas dešimties autorių, jau visas surinktas ir pusė jo atspausdinta. Šiuo metu spausdinamas yra kiek susitrukęs dėl skubių prieškalėdinių darbų "Draugo" spaustuveje. Kun. V. Bagdanavičius knyga apie spaudos kovas yra sudaręs tris turtingas rodykles: 1) Veikale minimų pavardžių, 2) Leidinių ir kūrinių ir 3) Būdingesnių dalykų. Leidinio redaktorai yra kun. V. Bagdanavičius, dr. P. Jonikas ir J. Svaistis. Savo studijomis knygoje dalyvauja: kun. V. Bagdanavičius, K. J. A. Vizionis prof. Vac. Biržiška, K. J. Čeginskas, dr. J. Matusas, J. Sangaila, dr. V. Sruogienė, Vyta. Širvydas, dr. J. Prunskis ir D. Lipčiūtė-Augienė.

● Vincui Krėvei skirtas "Aidu" numeris. Kultūros žurnalo "Aidu" visas lapkričio mėn. numeris skiriamas Vincui Krėvei pagerbti, minint jo gimimo 75 metų sukaktį. Turinys yra toks: Kostas Ostrauskas — Vincio Krėvės kūrybinis veržlumas; Stasys Pilka — Vincio Krėvės kūryba lietuviškose scenose; dr. Jonas Grinius — Vincio Krėvės istorinės dramos. Apie Vincio Krėvės asmenį bei gyvenimą. Yra du straipsniai, rašyti K. Žuko ir Vyta. Mykaloičio. Numeryje čiaur vietos skiriama ir paties Vincio Krėvės dar niekur ne skelbtai kūrybai. Be to, 30 nuotraukų iliustruota šio rašytojo gyvenimą bei veiklą. Tie, kurie nesiprenumeruoja "Aidu", šį numerį gali užsisakyti, atsiųdami 1 dol. šiuo adresu: Aidai, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

● Lietuvaitė balerina. Jauna lietuviškaitė šokėja Ramona Ratas-Rataitė debiutavo The Elizabethan Operos baletu Adelaidėje. Baletas Adelaidėje davė trijų vienveiksnių Australijos premjerą: John Antillo "Wakooka", Griego "Sigrid" ir Georgo Tinterio "Ballet Academy". Ramona Rataitė šoko visuose trijuose baletuose.

● Dr. Jonas Balys paruošė spaudai "Mažosios Lietuvos tautosaką"; knyga turės apie 150 pusl.

● Laisvutė Eretaitė iš Bazelio (Šveicarijos) atvyko į Paryžių ir čia gilina skulptūros studijas.

ADOMAS VAITKEVIČIUS

Anglių ir Alyvos

Pardavimas

Telef. R.Epublic 7-5803

Visų rūšių namų apšildymo sistemoms įvedimas, perdėrimas ir patalpinimas.

Greitas, sąžiningas ir pigus patarnavimas.

ATLAS FUEL Co. ATSTOVAS

4919 So. Paulina Street

Telef. PRospect 6-7960

MOVING

A. BENJULIS atlieka įvairius perkraustymus bei pervežimus tolimų ir artimų atstumų.

Tel. Blshop 7-7075

PERKRAUSTYMAI — MOVING

Pigus sąžiningas darbas. Visi apdraudimai. Dėl artimų ir tolimų distancijų. Šaukite sekandai.

ANTANAS VILIMAS

3415 SO LITUANICA AVE., CHICAGO, ILL.

Telefonas — FRontier 6-1882

NARIAI LIETUVIŲ TAUPOYO IR SKOLINIMO B-VIŲ LYGOS

Kuriose Kiekvieno Santaupos Yra Apdraustos iki \$10,000.00 — Ir Paskolos Duodamos Namų Įsigijimui Lengvomis Salygomis

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.

6245 S. Western Ave. Chicago 36, Ill.

CONTINENTAL SAVINGS & LOAN ASSN.

4559 So. Paulina St., Chicago 9, Ill., Yards 7-0145

CRANE SAVINGS & LOAN ASSN.

2555 W 47th St. Chicago 32, Ill.

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSN.

3430 S. Halsted St. Chicago 8, Ill.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 S. 49th St. Cicero 50 Ill. tel TO 3-8131 32

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.

1800 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.

T. Sparkis

Ziema

Dabarties menas JAV

JAV menas yra turtingas temomis ir įvairiais išraiškos stiliais, tačiau paskutiniu metu čia daugiausiai vyrauja modernizmas, pasinėšęs net į abstraktizmą. Didelis atskirų menininkų individualumas. Yra tačiau ir realistai, kurie tęsia šio šimtmečio pradžioje pasireikusių tapytojų tradicijas. Tik dailininkams nusibodo piešti dekoratyvinius, sentimentalius impresionistinius darbus ir jie pasinėšė vaizduoti sporto ir kitas varžybas, religinius įvykius ir kitus savo aplinkos dalykus. Tos rūšies dailininkai davė vienus iš gražiausių interpretavimų Amerikos vaizdų. Čia stipriai reiškiasi Charles Sheeler, kurio mėgiamiausios temos — mašinos, fabrikai, pramonės miestai. Savo piešiniuose jie ne tiek interesuojasi pačiais daiktais, kiek bendru piešiniu, kurį sugestiuoja jam mašinos, dūmai, tiltai. Jo piešiniai rodo, kad daugeliu atveju sunku nubrėžti liniją tarp dabarties realisto tapytojo ir abstrakto mėgėjo.

Iš kitos pusės — vos įsimaigino abstraktinė kryptis, daugelis to sąjūdžio narių pasuko daugiau reprezentatyvia kryptimi, išvystydami daugiau stilizuotą tapybą, drąsnes spalvų naudojimą. Tarp tos šakos originalesnių tapytojų minimas vardas John Marin, kuris abstrakty techniką pritaikė peizažams. Naudodamas gyvas spalvas ir "greityraščio" techniką piešiant medžius, uolas ir pastatus, jis taip vaizduoja uolotas Maine pakrantes ir New Yorko dangoraižius.

Per paskutinius penkiolika metų abstrakti tapyba pasiekė

kraštutinumų savo žydyjime. Kaikurie ir abstrakty piešėjai palaikė ryšį su jų paveikluose vaizduojamais laikais. Tokiu ypač yra Stuart David, išradin-gas gyvų vaizdų, ryškių ramių spalvų tapytojas, kuris savo abstrakty pagyvina Amerikos gyvenimo scenomis. Daugelis kitų tapytojų savo piešiniuose iš viso nebesistengia vaizduoti koki nors specifinį dalyką, savo tapyboje koncentruodamiesi į spalvų ir linijų žaisimą, siekdami išreikšti kokią idėją ar jausmą.

Ir taip Amerikos tapyboje po romantizmo atėjo realizmas ir dabar — abstraktizmas. Visos šios kryptys ir dabar turi savo atstovus. Kam priklausys ateitis — paaiškės vėliau. Tokį JAV meno apibūdinimą duoda Common Council įstaiga.

NUO UŽSISENĖJUSIŲ BEI SKAUDANČIŲ ŽAIZDŲ IR ATVIRŲ ODOŠ LIGŲ

Tie, kurie kenčia nuo SENU, ATVIRŲ IR SKAUDANČIŲ ŽAIZDŲ, negali ramiai atsigulti ir naktimis miegoti nes jų užsienėjusios žaizdos niežėjimą ir skaudėjimą senų atvirų ir skaudžių žaizdų uždektė LEGULO Ointment. Jos gydymo ypatybės palengvins jūsų skaudėjimą ir galėsite ramiai miegoti naktį. Vartokite ją taipgi nuo skaudžių nudegimų. Ji taptgi pašalina niežėjimą ligos vadinamos PSORIASIS. Taipgi pašalina persėjimą ligos vadinamos ATHELITIS. FOOT sušalo džiovinimo odo ir perplėšimą tarpplėščių Yra tinkama vartoti nuo žiūstančios suskilusios odos dedirvinių odos išbėrimų ir t t. taipgi tinkama vartoti vaikų skaudama, pašalo skaudus išbėrimus nuo vystyklų. Ji yra gera gydymo nuo visų viršinių odos ligų. Legulo Ointment yra parduodama — po 75 centų, \$1.25 ir \$3.50. Pirkite vaistinėse Chicagoje ir apylinkėse: Milwaukee, Wis., Gary, Ind. ir Detroit Michigan, arba rašykite ir atsiskait Money Order į —

LEGULO, Department D., 5618 W. Eddy St., Chicago 34, Ill.

PERKRAUSTYMAI — MOVING

Pigus sąžiningas darbas. Visi apdraudimai. Dėl artimų ir tolimų distancijų. Šaukite sekandai.

ANTANAS VILIMAS

3415 SO LITUANICA AVE., CHICAGO, ILL.

Telefonas — FRontier 6-1882

MOVING

A. BENJULIS atlieka įvairius perkraustymus bei pervežimus tolimų ir artimų atstumų.

Tel. Blshop 7-7075

PERKRAUSTYMAI — MOVING

Pigus sąžiningas darbas. Visi apdraudimai. Dėl artimų ir tolimų distancijų. Šaukite sekandai.

ANTANAS VILIMAS

3415 SO LITUANICA AVE., CHICAGO, ILL.

Telefonas — FRontier 6-1882

MOVING

A. BENJULIS atlieka įvairius perkraustymus bei pervežimus tolimų ir artimų atstumų.

Tel. Blshop 7-7075

PERKRAUSTYMAI — MOVING

Pigus sąžiningas darbas. Visi apdraudimai. Dėl artimų ir tolimų distancijų. Šaukite sekandai.

ANTANAS VILIMAS

3415 SO LITUANICA AVE., CHICAGO, ILL.

Telefonas — FRontier 6-1882

MOVING

A. BENJULIS atlieka įvairius perkraustymus bei pervežimus tolimų ir artimų atstumų.

Tel. Blshop 7-7075

PERKRAUSTYMAI — MOVING

Pigus sąžiningas darbas. Visi apdraudimai. Dėl artimų ir tolimų distancijų. Šaukite sekandai.

Ne vien tik duona...

I anglų kalbą yra išversta daug susidomėjimo sukėlusios knygos: "Ne vien tik duona...". Angliškai ji pavadinama "Not by Bread Alone". Kai kas tvirtina, kad tai esąs pirmas didelis rusų veikalas po revoliucijos. Čia kietai pasmerkiama Rusijoje išsivysčiusi biurokratija. Iš pradžių tas kūrinys buvo spausdinamas (prieš metus laiko) rusų žurnalo "Novyi Mir" (Naujasis Pasaulis). Dabar jį į anglų kalbą išvertė Edit Bone kuri, po septynerių metų kalinimo Vengrijoje, buvo išlaisvinta. Knygos autorius yra Vladimir Dudencev. Rusų vyriausybė, o paskiau ir pats autorius prašė padaryti kaikiuriuos pakeitimus pirmame tekste, tačiau vertėja nesutiko, bet leido autoriui duoti savo priedašų vertimo pabaigoje, kur jisai, suprantama smerkia verkiandčius kritikus ir pasisako apie tariamą savo palenkumą komunizmui. Nežinia, kiek čia yra Maskvos prievar-tos tame Dudencevo pareiškime. Maskvos rašytojų sąjunga jį pasmerkė už davimą tiek me-džiagos antikomunistams.

Romane aprašomas jaunas fabrikos darbininkas Lopatkinas, kuris išranda mašiną naspantinti kanalizacijos vamzdžių gamybai. Tačiau jis negali to iš-

radimo panaudoti gamyboje dėl raudonųjų valdininkų biurokra-tizmo. Nusivylęs Lopatkinas ke-ltą metų praleidžia koncentracijos stovykloje. Grįžęs randa, kad jo mašina susilaukė pasise-limo. Jis taipgi laimi savo virši-niuko žmonos prielankumą, ji pasisako mylinti jį ir jo idea-lus. Autorius tuo biurokratizmo žalos išskėlimu nepasitenkina ir klausia — ar žmogus gali gy-venti vien tik duona? Ir pakar-totinai atsako, kad — ne. Rei-kia gilesnių idealų.

Perlai iš žvynų

Japonai išrado būdą gaminti dirbtinius perlus iš žvynų, kurie, veikiami įvairiais chemi-kalais, sutirpsta į kristalinę masę, iš kurios ir gaminami dirb-tiniai perlai.

KAZYS GESNAUSKAS

6444 SO. TROY ST.

Telef. WAilbrook 5-7670 ir

GIBson 8-4938

• Generalis kontraktoriaus nau-jų namų statybai, įvairiems re-montams ir namų pertvarky-mams • Turime didelį patyri-mą namų statyboje • Patys atliekame cemento ir medžio darbus • Apkainavimai nemo-kamai

Donag ir įvairias skoningas hulkutes kops

BRUNO'S KEPYKLA

4339-41 S. LITUANICA AVE

Tel. CLiffside 4-6376

statome, visus krautuves, restoranus, taip pat is-gunciam, is visu atimuo

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

STATYBA, REMONTAS, KREDAVIMAS

LIETUVIŲ ETNOGRAFINĖ MUZIKOLOGIJA JA VALSTYBĖSE

Prof. J. Žilevičiaus sudarytas jos archyvas

JUOZAS STROLIA Philadelphia, Pa.

I mūsų etno-muzikologijos istorijos lapą reikėtų stambiomis raidėmis įrašyti prof. Juozo Žilevičiaus vardą. Bet jau iš pat pradžių lai man atleis kantrūs skaitytojas mano nenuoseklumą, kai aš, pasižaves rašyti apie lietuvių muzikologiją, šioje mohikanų žemėje, staiga pasukau į kitą ir grįžtu atgal į gintaro krantų šalį. Tai darau reikalo vertiamas, nes, nors J. Žilevičius labai didelę savo amžiaus dalį (beveik 30 metų) išgyveno ir tebe gyvena JAV-bėse, tačiau jo šaknys ir jo darbų vaisiai išaugo, o nemaža dalimi ir liko, Lietuvoje. Apie jo darbuotę Lietuvoje sąmoningai plačiau nepaminėjau antrame skyriuje, nes norėjau sutelkti visas jo, kaip muzikologo, darbuotę liečiančias žinias į vieną vietą.

Ramus, gilus darbininkas

Kas iš arčiau pažįsta J. Žilevičių, tai žino, kad šis žmogus niekuomet nėra trankęs ministerijų durimis ir iš viso nėra siekęs augštos karjeros, kaip sakoma, "per lavonus", o tik ramiu būdu yra varęs gilų mūsų tėvynės krašto muzikalinio vaigą. Patal savo išsimokslinimą jis — kompozitorius, baigė Petrapilio konservatoriją laisvojo menininko laipsniu, bet realiam muzikos gyvenime yra daugiau žinomas kaip pedagogas, muzikologas, muziko mokslininko tipas par excellence.

Po I-ojo Pasaulinio karo grįžęs į Lietuvą jis pirmas organizuoja kamerinės muzikos koncertus ir laiko muzikos temomis paskaitas Karo muzėjuje, organizuoja simfoninius koncertus Kauno miesto sode, muzikos kursus: kaip centrinis asmuo dalyvauja Lietuvos operos kūrimo darbe, o 1924 metais jis leidžia muzikos žurnalą "Muzikos Menas" ir išklika mintį surengti pirmąją dainų šventę 1924 metais. Čia ji vėl matome kaip švie timo ministerijos meno skyriaus viršininką, nustatinėjantį Lietuvos mokykloms muzikos dalykų programas, besirūpinantį muzikos mokytojų bei vadovėlių paruošimu, o be to, vedantį kovą su ne vienu, muzikos, kaip auklėjimo priemonės ir kaip mokslo dalyko, nepripažįstančiu, aug štesniųjų mokyklų direktorium.

Nuo 1923-1929 m. jis Klaipėdos valstybinės muzikos mokyklos vicedirektorius, vėliau direktorius. Čia jis visą laiką ne tik dėsto visus teorinius muzikos dalykus, bet savo įtaką ir pavyzdžiais užkrečia visą savo auditoriją liaudies dainų melodijų ir liaudies muzikos instrumentų rinkimo "liga". Tuomet visi mes, tarytum, pamišę, per visą vasarą, Kalėdų ir Velykų atostogų laiką lakstome po kaimus, rinkdami visas tas senas ir gabendami paskui jas į Klaipėdą.

Daugiau pasižymėję jo mokiniai

Daugiausia muzikos instrumentų surenka studijojai: K. Baltramėjūnas (dabar dingęs), Alf. Mikulskis (dabar Čiurlionio vardo ansamblio vadovas, Cleveland, Ohio), Juozas Narutis (likęs Lietuvoje), J. Navakas (dabar Lietuvoje o operos fleitistas, pasižymėjęs ir kompozicijų darbais), Juozas Bertulis (kompozitorius, Los Angeles, Calif.), Jonas Švedas (dabar Lietuvoje: pasižymėjęs liet. dainų ir liaudies muzikos instrumentu vadovas ir originalių liaudies instrumentams parąšytų kūrinių kompozitorius). Baikėjas (likęs neįsimomas) ir kiti. Daugiausia dainų melodijų surenka J. Strolia (dabar Philadelphia, Pa.), Domas Andriulis (kompozitorius, likęs Lietuvoje) ir kiti, kuriuos visus sunku šiaurien beprisiminti.

Tuo būdu šis Žilevičiaus instruktuojamas savanoriškas muzikos senienų rinkėjų būrelis, uždegta tikro jaunuliško en-

Didelis turtas

Lietuvių etno-muzikologijai, kaip ir iš viso mūsų kultūros istorijai, tai buvo labai didelis, tik mažai kieno teisingai įvertintas, turtas. Mažai kieno teisingai įvertintas — šitą sprendimą aš pakartoju, — nes, jei nemėti prof. Banaičio, kurio šeimoje buvo nuo seniau kultūrologų jama kanklių muzika (kompozitoriaus tėvas Saliamonas Benaitis nuo 1914 metų buvo suorganizavęs savo spaustuvės dar-

Juozas Žilevičius

bininkų kanklininkų orkestrą), iš visų kitų ankstybesnės kartos muzikų J. Žilevičius buvo bene vienintelis, kuris ne tik pats domėjosi, bet ir didelį būrį muzikalaus Lietuvos jaunimo išmokė domėtis muzikologijos dalykais ir daugiau pamėgti tai, kas sava, lietuviška. Daugelis mūsų muzikų mažai dėmesio kreipė į mūsų muzikos senienas, o ryškesnė, jei ir ne neapikanta tiems dalykams, tai bent — ignorancija buvo jaučiama ypač po to, kai valstybės konservatorijos direktorius prof. J. Gruodis savo straipsnyje "Ar reikia mums kanklių muzikos?", tilpusiame "Lietuvos Aido" 1931 metų 85-me numeryje apie mūsų kanklių reikalingumą buvo pasisakęs maždaug šitaip: "Jei mes turėtume automobilį, tai kam mums reikalinga gelda?"

Taigi, jei Lietuva nebūtų turėjusi Žilevičiaus ir jei būtų buvę pasekta atsakingo muziko viešai spaudoje paskelbtu nusištatymu, tai tolimesnis mūsų muzikos gyvenimas nebūtų turėjęs daug ko, kas yra būdingai lietuviška. Gal ir mūsų mėgiamasis originalus Čiurlionio ansamblis kitokia gaida būtų praskambėjęs — be kanklių, be trimių ir be kitų mūsų liaudies instrumentų. Jei tas Mikulskis savo studijų metu nebūtų rinkęs po Lietuvos kaimą liaudies muzikos instrumentų ir savos tautos dainų, tai gal ir jo ansamblis būtų dainavęs ir tebedainuotų verstines dainas arba pilstytų vandenį ant svetimo maulino, saviems ir svetimiems patiekdamas, kaip lietuvišką "augstos kokybės" meną, Strauso valsus, kuo dabar taip didžiuojasi buvę ir į Brazilijos lietuvių bendruomenės choro valdybą nebeįsileistieji nulietuvėję jų pirmininkai.

Ystuvu nuotraukos ir užrašai rūšies fotografuoti — mūsų specialybė

PRECIN PHOTO STUDIO

(Incorporated)
EDVARDAS OLIS sav
4058 Archer Avenue
Telefonas Virgija 7-2481

Baigiant, norisi teigti, kad jei ne Žilevičius, tai dabar trūktų ne vieno lietuviškai liaudiškai nusistatęsio muziko, nebūtų buvę ne Švedo, kurio dabar Lietuvoje įdainuotų dainų ir mūsų liaudies muzikos instrumentais į plokšteles įgrotų muzikos sąskambių darnumas šiandien nebina nevieną čia gyvenantį muzikos žinovą.

Muzikologijos archyvas

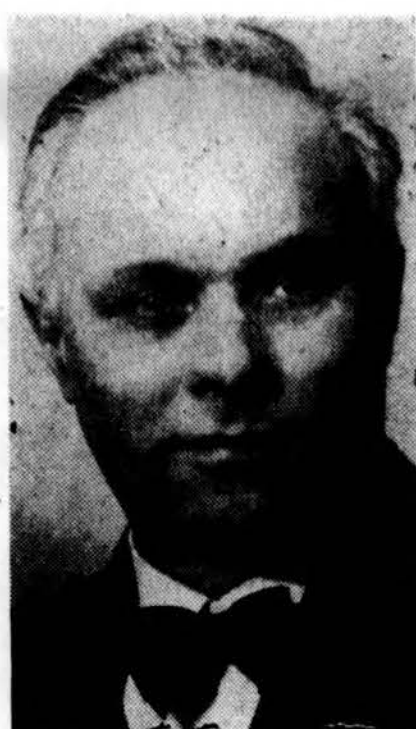
Nuo 1929 metų apsigyvenęs Jungtinėje Amerikos Valstybėse prof. Žilevičius yra suorganizavęs Lietuvių Muzikologijos archyvą, į kurį yra surinkęs milžiniškus kiekius lietuvių muzikos kultūros istorijai vertingos medžiagos. Šis archyvas apima beveik visas mūsų tautos muzikos sritis. Pirmoje dalyje, paskirstytoje į 18-ka skyrių, telpa visa medžiaga, apimanti tik JAV lietuvių muziką. Ir ko čia tik nerasime! — spausdinti lietuviškos muzikos kūrinių, rankraščių, seniai mirusių muzikų laisčių ir susirašinėjimų, fonotruktūros, koncertų programos, plakatai, skelbimai, lietuviškos muzikos plokštelės (rekordai), milžiniški kiekiai spaudos iškarpių ir žinios apie parapijų, vienuolynų ir pasauliečių chorų, orkestrų, benus, muzikos veikėjų, kompozitorių, chorvedžių, dainininkų, instrumentalistų, vargonininkų, muzikos instrumentų dirbėjų, gaidžių leidėjų, o taip pat apie visas buvusias ir esamas lietuvių įsteigtas muzikos mokyklas, muzikos studijas, lietuviškas radijo valandėles, operetes ir t.t. ir t.t.

Lietuvių muzika už JAV

Antroje dalyje yra sukoncentruotas visas lietuvių muzikos veikimas už JAV ribų. Ši dalis sudaro taip pat šimtai biografinių žinių, atvaizdų, savos ir svetimos spaudos iškarpių, recenzijų, programų ir t.t. Čia galima rasti archyvus kaikiurių buvusių mūsų tremties chorų ir ansamblių, rinkinių seniausiais išleistų mūsų liaudies dainų ir giesmių melodijų: Hoffmeizo choralaus, Barčio, Nesselmano, kun. Bieliausko ir kitų išleistas mūsų liaudies dainų melodijas, pirmąsias atspausdintas kun. Pailiaus lietuviškas mišias ir bene vyskupo Giedraičio laikotarpio lietuviškų dvibalsinių mišių rankraščius ir t.t.

Vienintelė tos rūšies institucija

Šis lietuvių muzikologijos archyvas buvo ir tebėra vienintelė mūsų šios rūšies institucija, įskaitant ir Lietuvą. Jis yra taip pat tas neišsemiamas medžiagos šaltinis, iš kurio prie "Muzikos Žinių" yra leidžiamas J. Žilevičiaus redaguojamas "Lietuvių Muzikų Vardynas" ir kurio dabartiniu metu ruošiamasi išleisti X-sis sąsiuvinis. O kadangi prof. J. Žilevičius, be daugelio kitų darbų, yra ir leidžiamos Lietuvių enciklopedijos muzikos skyriaus redaktorius, tai savaimė suprantama, kad daug Liet. muzikologijos archyvo medžiagos eina ir į enciklopediją.

Juozas Strolia

Kadangi mes, lietuviai, kaip tauta, tebe gyvename, tai, aišku, kad tokia institucija, kaip kad Liet. Muzikologijos archyvas, niekuomet negali būti užbaigtas. Į jį visuomet mielai priimama įvairiausia mūsų muzikos gyvenimo liečianti medžiaga. Daug kas iš mūsų tautiečių savo namuose turi kartais net labai retos ir vertingos medžiagos, bet laukia kol jiems mirs tie visi raštai, protokolai, muzikos rankraščiai ir kitkas bus išmesta į šiukšlyną. O būtų labai naudinga, jei viskas tinkama muzikologijos archyvui būtų pasiųsta adresu: J. Žilevičius, 230 Inslee Place, Elizabeth, N. J. Kiekviena, nors ir menka žinutė arba iškarpa iš to senų laikų užsilikusios spaudos bus našas mūsų muzikologijai, o sykiu ir mūsų kaip kultūringos tautos kultūros istorijai.

Skirta daug laiko ir pinigų

Kaikas, perskaitęs šią paskutinę mano rašinio dalį, gali susidaryti įspūdį, kad čia išgarbintas tik vienas asmuo. Į tai galėčiau atsakyti vokiečių posakiu: "Tebūnie garbė, kam ji priklauso". Mano čia aprašytasis LM archyvas, kurio lentynose gulinevienu mūsų muzikos darbuotojų jo veikimo duomenys ir kiti svarbūs mūsų muzikos kultūros metrikai, yra vieno prof. J. Žilevičiaus kruopštus ir labai įtempto darbo vaisius. Šitam darbiui jis yra paaukavęs labai daug laiko ir išleidęs nemažą sumą savo pinigų. Kitos tautos jo garbei himnus sudėję, o mums tektų tik džiaugtis, jei tas, Lietuvoje jo pradėtas ir šioje šalyje taip pat uoliai tebevaromas, darbas mūsų tautiečių bent dešimta dalimi tiek būtų vertinamas, kiek jis būtų kitų tautų vertinamas, remiamas ir varomas tolyn. Kad tas mūsų tautos turtas nesulauktų to paties likimo, kurio praeityje yra sulaukęs nevienas mūsų kultūrininkų darbas.

Kodėl reikia susirūpinti

Rašyti čia nepopuliaru ir mūsų spaudoje retai telinksmuojama tema mane vertė kaikiuros aplinkybės. Viena yra ta, kad mes, lietuviai, būdami gimtų

muzikų tauta (tai ne mano prasiimanymas, nes "musiej natu- rales" vardu jau prieš daug metų mus pavažino vienos mūsų kaimyninės tautos mokslo vyrai), daugumoje įsijungę į tą rungtyinį kelią, besivystanti riedančia manona, kaskart vis laukiamo, kad apie mus ir mūsų tautos dvasios galių pranašumą vis teberašytų svetimieji. O jie neberašo.

Antroji aplinkybė, paskatinusi mane rašyti ne į mūsų specialinę, bet į bendrinę spaudą — yra išgyventų karų patyrimai. Savo akimis matęs kaip subombarduotų miestų Leipigą, o vėliau ir Drezdono — tų didžiųjų Vokietijos meno ir mokslo centrų — gatvėmis vėjas valkiojo senus prirašytus pergamento lapus ir didžiųjų Vokietijos leidyklų atspausdintų muzikos kūrinių ir rankraščių apdegusias dalis, jaučiau savo pareigą išskelti platesnės mūsų visuomenės dėmesį Lietuvių Muzikologijos archyvo ne tik nuolatinio papildymo reikala, bet taip pat nemažesnį susirūpinimą ir jo tolimesniu likimu. Už tai kalba ne tik išgyventų karų pamokos, bet nemažiau įsakiama byloja ir mūsų pačių tautoje nuolat vis pasitaikanti kultūros nuostolių pavyzdžiai, kurių vieni yra įvykę dėl to mūsų lietuviško "padarysiu rytoj", kiti — grynai ignorantiški arba mažai mažiausia nesusipratinę. Čia prabėgoms suminėsiu juos nors mažą dalelę:

1) Kun. A. Juškevičiaus surinktos, bet dar nespausdintos 2956 mūsų liaudies dainos nežuvo Rusioje net I-ojo Pasaulinio Karo pabaigos, bet jos žuvo įteiktos vienam mūsų konsulo pareigas ėjusiam lietuviui jau po karo;

2) Visas prof. Žilevičiaus liudies muzikos instrumentų rinkinys (per 300!) žuvo paskutinio karo metu paliktas Gargžduose pas pažįstamus;

3) 1500 liaudies dainų su melodijomis, surinktų šių eilučių autoriaus, paliko Šiauliuose. Li-

kimas, nežinomas. Visi muzikos kompozicijų rankraščiai ir kitos žuvo Drezdene per bombardavimą, o prieš keletą metų išvykstant į Braziliją, South Boston, daugumoje įsijungę į tą rungtyinį kelią, besivystanti riedančia manona, kaskart vis laukiamo, kad apie mus ir mūsų tautos dvasios galių pranašumą vis teberašytų svetimieji. O jie neberašo.

4) Maždaug prieš pusantro šimto metų Žemaitijoje gyvendamas kun. Pabrėža tyrinėjo Lietuvos augmeniją, surinko didžiulį herbarą ir botanikos klausimais žemaitiškai buvo prirašęs per dvidešimt mokslo darbų. Kun. Pabrėžai mirus, jo įpėdiniai, kurie nebuvo beraščiai, beveik visus to "keistuolio" kunigo rankraščius nežinia kur išmetė, herbarą sunaikino. Iš jo darbų išliko vienintelė knyga, tai "Botanika arba taisyklių guminis", kurią daugumoje beraščiai Amerikos lietuviai, net nenumatydami iš to jokio sau biznio, išleido 1900 metais savo lėšomis.

ANNOUNCING THE OPENING of ALBERT'S BAKERY
ALBERT, REZAC, prop.
Beautifully Decorated Cakes Baked to order for all Occasions. Cookies, pies, cakes, rolls of all kinds baked daily.
1540 W. 18th St.
Tel. CH 3-2564

SUMAŽINSITE SAU DARBĄ IR PAGERINSITE SAVO NAMUS

įsidedami Juozo Spaitio aluminijaus "Storm Windows" langus. Juos turinti nereikia rūpintis kiekvieną pavasarį ir rudens langų išmūmimo ir atnaujinimo. J. Spaitio aluminijaus "Storm Windows" laikys tiek ligai, kiek jūsų namas stovės. Paaukškite mus dar šiandien ir mes padarysime jums tuos nuostabius langus. Prie mus taip pat galite įsigyti visų rūšių apdraudas (insurance).

JUOZAS SPAITIS

3259 So. Halsted St. Tel. Victory 2-6472
Gulite skambinti kasdien arba atvykti į mūsų įstaigą nuo 9 val. iki 6 val. vak. Pirmadienį ir ketvirtadienį nuo 9-11 val. Sekmadieniais uždaryta.

SKOLINK IR TAUPYK Standard Federal Savings

— pačioj saugiausioj ir stipriausioj Amerikos įstaigoj.

Daugumas Chicagos lietuvių savo pinigus taupo STANDARD FEDERAL įstaigoje, nes ilgų metų patyrimas juos įtikino, jog tai yra pati stipriausioji ir saugiausioji įstaiga.

Zemiausiais procentais skoliname pinigų namams pirkti, statyti ir taisyti.

kai perki namą, visuomet kreipkis į STANDARD FEDERAL — sutapysit pinigų ir išvengsi bereikalingų rūpesčių.

STANDARD FEDERAL visiems teisingai patarnauja, o karo ir depresijos laikais taupytojams visados mokėdavo pagal pareikalavimą.

STANDARD FEDERAL turtas viršija 57 milijonus dolerių

Atsargos Fondai STANDARD FEDERAL įstaigos siekia 5 milijonus ir ketvirtį. Be to, visos taupytojų sąskaitos yra apdraustos Federal Savings and Loan Insurance Corporation.

P pinigai, įdėti prieš 11-tą dieną, neša dividendą už visą mėnesį

CHARTERED AND SUPERVISED BY
THE UNITED STATES GOVERNMENT

JUSTIN MACKIEWICH, President
JUSTIN MACKIEWICH, JR., Vice-President

DARBO VALANDOS: Kasdien, įskaitant šeštą, nuo 9 val. ryto iki 4 val. popietį. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidarama.

Standard Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
(Archer Ave. at Sacramento)
PHONE: Virgilia 7-1141

STRATFORD QUALITY CLEANERS
Geriausias valymo būdas mieste.
Rūbus valome savo įmonėje. Visi rūbai grąžinami plastikiniuose maišuose. — Specialiai valome balines sukneles ir užvalaidas.
NEMOKAMAI PAIMAME IR PRISTATOME
Skubiam patarnavimui skambinkite dabar:
Garden 3-4722 | Garden 3-4211 | Reliance 5-9603 | Stewart 3-8904
9201 S. Cicero | 4808 W. 83rd St. | 4144 W. 63rd St. | 7001 S. Halsted

AR NUSIBODO SIRGTI?
Nuovargis, nervotumas, bloga kraujo apytaka, įvairūs skausmai, vidurių užkietėjimas, artritas.
Bandykite REFLEX & PHYSICAL THERAPY
Susitarimas nebūtinas
Val. 9 v. r. iki 7 v. v. šokiadieniais ir šeštadieniais.
STAUFFER SYSTEM
Dabar jūsų aplinkėje TRIAL TREATMENT NEMOKAMAI —
Suplanuojami, poilsio bei cirkuliacijai
\$2.00 už treatment'ą —
Nereikia nusirengti. Atsineškite šį skelbimą nemokamai "treatmentui."
"ROMERO'S HEALTHINIC TREATMENTS"
2212 S. Leavitt St. Virgilia 7-7176

NAUJAS ISTORIKO ŽODIS APIE JOGAILOS LAIKUS

VYTAUTAS SIRVYDAS, Norton, Vt.

Lenkų istorikas prof. Henryk Paszkiewicz veikalas "The Origin of Russia", išėjusiame 1954 metais, pateikia tris straipsnius apie Lietuvą: 1) Senovės Lietuva, 2) Lietuva užvaldo slavus ir 3) Lenkų-Lietuvių unija. Čia svarsto Lietuvos istoriją nuo seniausių laikų iki 1387 metų krikšto ir Krėvos unijos. Mūsų istorikai, rodos, dar nėra davę išsamesnės kritikos. Tad žemiau dedama ištrauka iš trečiojo straipsnio, dėl to, skaitytojui, mūsų pračties mėgėjui.

Rusų-totorių svarbios kautynės

1380 metai buvo be galo svarbūs Maskvai. Jos kunigaikštis Dimitras nusprendė už akių užbėgti totorių kano Mamai puolimui ir pats nužygiavo į pietus, iki Dono upės. Čia 1380 m. rugsėjo mėn. įvyko Kulikovo mūšis, pasiūgęs didelę Maskvos pergalę. Prisilaikydami tėvo (Algirdo) politikos su totoriais, Jogaila pridėjo Mamai talką ir turėjo su juo susidėti ties Oka upe rugsėjo pradžioje. "Su visa Lietuvos karo pajėga" (kaip rašai sako) jis ir žygiavo į rytus. Juk Dimitrai pralaimėjus, Lietuvos įtaka išplito Volgos ir Okos kraštuose, o prieš Jogailą maistaują broliai turėtų nusilenkti. Bet svarbiausia: Lietuvos rytų siena ilgam pasidarytų saugi.

Jogailai bežygiuojant, atėjo žinia apie Mamajaus pralaimėjimą. Negalima tikrai pasakyti, ar Algirdo sūnus tyčiomis kelyje dėsė, norėdamas leisti taktininkui visą mūšio našta pakelti, ar Dimitro drąsi iniciatyva nutebino totorius ir neprileido jiems su lietuviais susijungti. Ne visai aišku, kaip tada Jogaila pasielgė. Rusų šaltiniai pasakoja apie lietuvių skubotą pasitraukimą. Vokiečių ordino raštai kalba apie didelį iš maskviečių gautą grobį.

Dimitro pergalė buvo trumpa. Kanas Toktamišius, keršydamas už Kulikovą, 1382 metų žygiui vėl buvo laimėtojas (ir dar šimt metų užkūrė Maskvai totorių jungą). Dimitras buvo priverstas bėgti iš sostinės, Maskva ir keli kiti miestai buvo žiauriai nuterioti. Maskvos pastangos totoriais atsikratyti suklupo. Toktamišas 1384 metais užkrovė didelę duoklę. Šitokie įvykiai Jogailos naudai, nes laikinai nebuvo ko Maskvos bijoti.

Cerepinio rastos naujas istorinis šaltinis nušviečia to meto Lietuvos-Maskvos santykius. (Jis paskelbtas žurnale "Istoričeskije Zapiski", nr. 24, 1947 m. ir nr. 1, 1948 m. — tai Dimitro sutartys ir laiškai). Sunkioje būklėje atsideris Dimitras ryžosi susitarti ir gauti Jogailos paramą. Jo pastangoms pritarė Jogailos švogeris Serpokovo kunigaikštis Vladimiras, didelis D. imtro šalininkas. Jam tarpininkaujant, 1384 metais prasidėjo svarbios derybos: Jogaila ir visa Lietuva krikštysis rusų tikyba, o Jogaila ves Dimitro dukterį.

Tačiau šiose vedybose ir politikos sutarimuose kyšojo du viešai kitam priešingi dalykai, dėl kurių viskas suiro. Jogaila siekė vesti, kaip Algirdas, būdamas pagoniu, nesikrikščydamas. Tik po vedybų Lietuva krikštytųsi, ir tai tuo atveju, jei gautų politinės naudos, ypač paramos prieš Vokiečių ordina. Bet tuo pačiu metu pati Maskva paramos ieškojo ir nesidomėjo pagalba Lietuvai prieš vokiečius.

Jogailos planai Maskvos atžvilgiu

Jogaila — šitai reikia mintyti — būtinai turėti —ėjo tėvo Algirdo pėdomis. Lietuva būtų į Rytų Bažnyčią žengusi tik norėdama išstumti Maskvą ir visas rusų žemes apjungti savo valdžioje. Algirdas tam tikslui padarė tris žygius prieš Maskvą ir darė sutartis su totoriais prieš ją. Jogaila, atsiminkime,ėjo su Mamajum prieš Dimitrą.

Todėl jam nebuvo jokio intereso paremti ir sustiprinti Maskvą.

Abejojimų nėra — ne Jogaila 1384 metų derybas pradėjo ir ne jis buvo jų stipriausias vystytojas. Lietuvoje, matyti, buvo asmenų ir srovių, kurios tokio susitarimo siekė. Juos su Dimitru tartis skatino ne noras Maskvą prieš totorius apginti, bet rusų tikyba. Algirdo žmona Julijona, be abejo, pritarė, nors ji buvo Maskvos prieš Tverės, kunigaikštystės ir nepriartė Maskvos politikos siekimams. Pritarė gal ir Polocko kunigaikštis Andrius ir kiti Algirdo sūnūs, buvę stačiatikiai. Pastebėjime, kad derybų dokumentuose greta Jogailos stovi jo brolis Skirgaila. Bet po kelių mėnesių tas pats Skirgaila jau buvo įrankis susitarti su lenkais.

Cerepinas sako: "Šie platus Lietuvos-Maskvos sutartinio planai nepavyko. Lenkų įtaka Jogailos dvare buvo stipresnė negu rusų ir palenkė Jogailą vesti Jadvygą ir sutarti Krėvoj Lietuvos-Lenkijos uniją".

Lenkų-lietuvių susitarimas

Tačiau tie istorikai, kurie teigia, jog lenkai už akių užbėgo Dimitrui ir pasigavo Jogailą, gana savavališkai elgiasi, kaip tolimesni išvedžiojimai parodys.

Liudvikas Anjou, Vengrijos ir Lenkijos karalius, mirė 1382 m. rugsėjo mėn. Lenkijos sostą paliko vyresnei dukrai Marijai, o Vengrijos jaunesnei Jadvygai, bet našlė Elžbieta vyro nuosprendį pakeitė ir Jadvygą pasiūlė lenkam, tą pranešdama jiems 1383 m. vasarą Jogaila tadą buvo linkęs vesti Maskvos kunigaikštystę, nes našesnių vedybų jam tuo metu nebuvo matyti. Jadvygos vestis jis dėl daugelio priežasčių negalėjo rimtai galvoti, net jeigu ir būtų galvojęs. Tais 1383 metais jaunoji Jadvyga nebuvo dar net Lenkijon atvykusi. Be to, ji tebebuvo veik kūdikis (ėjo 9 metų). Jokių kalbų apie vedybas būti negalėjo. Karalienė Elžbieta griežtai pareikalavo po apvainikavimo sugražinti ją Vengrijon trejiems metams mokyti. Kadangi žymi Lenkijos gyventojų dauguma linko į kitą kandidatą, prieš Jadvygą dar stovėjo uždavins gauti Lenkijos šlėktų višutinį pritarimą. Dar 1384 metų pavasarį buvo lenkų, sakiusių, kad bus ilgi metai be valdovės ir Jadvyga niekada soste nesėdės.

Liudviko dukterį Lenkijon atvyko 1384 m. rudenį, o gal vėlyvą vasarą. Todėl vedyboms su manymai tegalėjo atsirasti ne ankščiau to meto pusmėčio. Tokie būdu Jogailos susitarimas Maskvoje galėjo įvykti pirmą 1384 m. pusmetį (Cerepinio dokumentai mėnesių nepažodo). Jogaila nebūtų taip toli čia žygiavęs, jei būtų žinojęs, kad Kro-

kuvoje dar prieš Jadvygą atvykimą kilo vedybinių planų. Čia svarbios dvi datos: Jadvyga atvyksta Lenkijon 1384 m. vasarą, o 1385 m. sausio mėn. Krokuvoje jau atvyko Skirgailos va dovaudama delegacija prašyti Jadvygos rankos. Toks laiko trumpumas ir staigumas versti manyti, kad Jogaila, kuris pasižymėjo dėsimu ir atsargumu sprendimus darydamas, šioms vedyboms kažkodėl parodė nepaprasto skubotumo ir ryžto. Lenkai atsiliepė tik 1385 m. rugpjūčio mėn., pasiūsdami pas Jogailą Krėvon delegaciją, kurią sudarė toli gražu ne svarbiausieji valstybės pareigūnai.

Kas žengė pirmą žingsnį?

Šaltiniai nesutaria, kas pirmą žingsnį žengė. Dugos tas teigia, kad Jogaila prieš oficialią delegaciją (1385 m. sausio mėn.) daug pasiuntinių siuntė pas lenkus. Lietuvos kronika pripažįsta delegacijų buvimą, bet sako, jog jas siuntė lenkai. Čia veikia tautinė savigarbą.

Vokiečių Ordino raštai, rodos, iniciatyvą priskiria Jogailai. Iki 1385 m. rugpjūčio mėn. jie tyli apie Lietuvos vykstančius lenkus, bet kalba apie lietuvių, vykstančius pas lenkus. Vos sots tą pačią dieną, Jogaila siunčia Skirgailą Lenkijon (1379 m.). Šis keliauja per Ordino žemę ir išsipasakoja, kad jo kelionės tikslas yra pasimatyti su karalium Liudviku (Jadvygos tėvu). Susitikimas įvyko Kassa (Koszycce) pilyje. Lenkijos-Vengrijos pasienyje. Nežinome, apie ką kalbėta. Bet Skirgaila visur skleidė žinią, kad Jogaila noris krikštysis kataliku. Negalime sakyti, kad prisiminta vedybų planai. Skirgaila gal būtų atsargiai kalbėjo, be planų ateidai, nes Marija buvo pažadėta Liuksembur- gij Zigmantui, o Jadvyga — Habsburgui Vilhelmui.

Šalia to, Jogailos broliškai, Karijoto sūnūs, Padolės kunigaikščiai, buvo katalikai ir neskyk lankė Krokuvą. Jie šio mies to pirkliams davė laisvą be mity tranzita į Juodąsias ir Azovo jūras. Šių Karijotaičių įtaka žymi Jogailos dvare jau nuo 1383 metų pradžios. Jie turbūt prikabinio Jogailą ir Skirgailą suteikti privilegijų Liubino pirkliams prekiauti Lietuvoje. Borisas buvo narys Skirgailos delegacijos Krokuvoje 1385 m. sausio mėn. Tų pačių metų balandžio mėn. Krokuvoje atvyko Kostantinas bene su Jogailos misija. Abu dalyvavo vestuvėse 1386 metais.

Šitokie faktai sutrina Cerepinio teiginį. Šaltiniai neįrodo lenkų iniciatyvos 1384-1386 metų įvykiuose. Lietuvos ir Lenkijos interesai buvo iš dalies ben-

Chicago's švariausias ir moderniausias Piknik Daržas — **BUČO DARŽAS** **WILLOW WEST INN AND PICKNICK GROVE** 83rd St. and Willow Springs, Rd. Willow Springs, Illinois

ATVYKITE IR ISITIKINKITE

MOSŲ KAINOS MAŽESNĖS
NEGŲ KITUR!

Pasirinkite medžiagas tiesiai iš
ritinio ir jums nukirs kiek
yra reikalinga vienai eilutei ar
kelioms.

Pasirinkimas didžiausias

DIDŽIAUSIA MEDŽIAGŲ KRAUTUVĖ ŠIOJE
APYLINEJE

• SILKAS • VILNONĖS VIETOS IR ANGLISKOS MEDŽIAGOS, • VELVET, • MEDVILNĖ, LININĖ IR LANGAMS UŽUOLAUDŲ VISOKIŲ RŪSIŲ MEDŽIAGA.

Darbo valandos: Kasdien nuo 8:30 val. ryto iki 6 val. vak.; Pirmadienį iki 7 val. vak.; Šeštadienį nuo 8:30 val. ryto iki 5 v.v.

HENRY S. Fraerman
215 WEST JACKSON AT WELLS

Tel. WEBster

9-4187

I. Končius Lietuva tarp kaimynų

dri, iš dalies priešingi. Kartino santykius tautinės kilmės ir tikybos skirtumas, amžinas lietuvių lenkiškų žemių teriojimas 13-tame ir 14-tame šimtmečiuje. Kazimiero Didžiojo kovos su Liubartu ir jo broliais dėl Palenkės ir Volynės. Svarbiausias veiksnys, veikiant lenkus susitarti, buvo noras užtikrinti taiką ir apsaugoti nuo rytų kaimyno puolimų. Tų tikslų galima buvo pasiekti ir be vedybų ar unijos. Vokiečių raštai vaizduoja Jogailą išdidžiu ir neprieinamu. Šio pobūdžio žymės, be abejo, turėjo įtakos 1384-1386 metų įvykiams. Vedybos su Maskvos kunigaikštyste nebūtų davę Jogailai karaliaus vainiko. O vainikas augstino Jogailą bei jo politinę galią ir darė jį labiausiai tinkamu būti Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu.

Sparsus Construction GENERAL CONTRACTORS Nauji įrenginiai — "Alterations" — Pataisymai — Pataisymai. Residenciniai — "Com'F" — Pramoniniai — Įstaigų pastatai Chicagoje ir visose jos priemiesčiuose. Nė vienas darbas nėra perdidelis ar permažas. Telefonuokite AV 3-7541 — dienų, AV 3-1860 vak. EXT. DG — dėl nemokamų įkainavimų.

VERN & ANN'S TAVERN 4654 West 63rd Street Atvykite praleisti malonų vakarą su savo senais draugais. Šventoms specialios kainos už Bourbon ir Scotch degtinę. REliance 5-5219

MEAT & POULTRY COLONY MEAT MARKET 2433 W. 63rd St. FRESH DRESSED GRADE A Pan ready frying chickens 29c. lb.

Kūdikiai ir maistas

Dr. Paul Gyorgy, Pennsylvanijos universiteto profesorius, skelbia, kad nereikia skubintis kūdikiams pradėti duoti kietą maistą, nors dantukai ir išdygsta. Pienas pasilieka jiems geriausias maistas. Jeigu kuris atsiranda pienui alergiškas, kas re tai pasitaiko, tai reikalai pagerėja pakeitus maitinimo formulę. Kūdikio vidurių sienelės jautrios ir joms gali pakenkti nepilnai suvirškintas kietas maistas. Moksias

Kurie dažniau skiriasi

North Carolinos universiteto prof. Reuben Hill skelbia, kad jo tyrimai parodė, jog dažniausiai skiriasi karo veteranai, toliau — asmenys, teturį tik pradžios mokyklos išauklėjimą ir asmenys su mažomis pajamomis. Dažniausiai divorso būna pirmasis penkeriais moterystės gyvenimo metais.

Dirbtiniai akių lėšukai

Philadelphijos chirurgai pradėjo po kataraktos operacijų sėkmingai į akį įstatinėti dirbtinius lėšukus. Kataraktos ligoje lėšukai patamsėja, kad matymas labai nusilpsta. Katarakta suseraga maždaug kas 20-tas žmogus.

Pagelbėkite Dabar Savo

Giminėms, Draugams ir Pažįstamiems

Atvykit į **PALATINE BARGAIN BASEMENT**, ir jūs būsite nustebinti, kokią didelį pasirinkimą čia rasite įvairiausių medžiagų lietuvių. Dabar, kai jau negalima gauti dėvėtų rūbų, jums dar mažiau kainuos pasiūti medžiagų liekanų, kurias Europoje yra tikrai labai vertingos.

Medžiagų liekanų yra tinkamų eilutėms, suknelėms, paltams, sijonams ir kitokiam apsiengimui.

Atnešę šį skelbimą iš "Draugo" ir pirkę ką nors pas mus gausite keturis jardus medžiagos suklelei.

PALATINE BARGAIN

BASEMENT

1263 North Paulina Street Chicago 22, Ill.

Tel. Humboldt 6-3353

Krautuvėje "MARGINIAI", adresu: 2511 W. 69th St., Chicago 29, Illinois, galima gauti gražiausią liudies meno išdirbinių, knygų, žurnalų, taip pat galanteriją. Telefonas — PRospect 8-4585.

ISPARDAVIMAS

VIETINIŲ IR IMPORTUOTŲ VILNONIŲ MEDŽIAGŲ, VYRŲ IR MOTERŲ EILUTĖMS IR PALTAMS SIUNTIMUI Į EUROPA.

VILNONĖ VYR. KOSTIUMUI worsted (Sharskin) medžiaga regul. vertė \$8.50 specialiai už jardą tik \$4.50

VYRISKAM KOSTIUMUI 3 1/4 yardo MEDŽIAGA Specialiai tik \$8.50

VYRISKIEMS PALTAMS tikros vilnos medžiaga, kainą \$9.50, dabar už jardą tik \$5.50

MOTERIMS VILNONĖ PALTAMS MEDŽIAGA už žymiai papigintą kainą

SPAUSDINTO SILKO CREPE vertė \$2.50 už jardą ir aukš. specialiai už jardą tik \$1.00

MOSŲ KLIENTAMS NEMOKAMAI AIKŠTELES AUTOMOBILIAMS PASTATYTI KRAUTUVĖ PATOGI - Vedinama ir erdvi

HELFAND'S TEXTILE COMPANY

1210 So. Union Ave. Telefonai: MOntroe 6-1210 VERTINGOS NEMOKAMOS DOVANOS 12 KIEKVIENA PIRKINI SEeley 3-8806 Krautuvė yra atidaryta kasdien, įskaitant ir sekmadienius, nuo 9:30 ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais uždaryta

Fotografuos už keturių mylių

Aviacijos tyrimų įstaiga išvystė tokį foto aparatą, kurio už 4 mylių galima nufotografuoti tokius nedidelius dalykus, kaip lemondado buteliai. Aparatas sveria kelias tonas ir naudojamas tik aviacijos žvalgybos reikalams, vadinamas — teleskopinis fotografijų rekorderis.

K. GASIUNAS SIUVEJAS

Pranas moteriškų kostiumų ir paltų užsakytojas. Iš įvairių kailių užsakyti paltai duodami laisvo sėjimui. Jie toli pralenkia savo kokybe gatavus, pigiau kainuoja.

6715 SOUTH MARSHFIELD AVENUE

Chicago 36, Illinois Tel. REpublic 7-6324

Siųskite dovanas anksti Kalėdoms bei žiemai! Tik patefonuokite, ar parašykite kuomet norėsit siųsti siuntinius.

SIUNTINIAI LIETUVĄ ir RUSIJĄ

Visi muitai iš anksto apmokami. Pristatymas garantuotas.

Siunčiame NAUJUS RŪBUS, Medžiagas, Vaistus, Maistą ir t. t.

Patikimas — Greitas — Tiesioginis pristatymas

TUKSTANČIAI PATENKINTŲ KLIENTŲ VISOSE J. A. VALSTYBĖSE.

Reikalaukite mūsų naujo katalogo

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 S. State Street, suite 1200

Chicago 4, Illinois

Tel.: WABash 2-9354

Mes turime tiesioginę sutartį su Intourist Maskvoje nuo 1947 metų.

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilą ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi lėkūs neturėsite jokių nemalonumų.

GENERALINIAI AGENTAI šių kompanijų:

AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DURQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE COMPANY
WESTERN CASUALTY & SURETY COMPANY

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY, Inc.

222 W. Adams St. Room 800

Telefonas CENTral 6-5206

VAISTAI LIETUVON!

IR Į KITUS EUROPOS KRASTUS ISSIUNCIAMI SKUBIAI IR RŪPESTINGAI

UŽ ŽEMIAUSIAS KAINAS

RIMIFONAS LARGACTILIS
STREPTOMICINAS SERPASILIS
PENICILINAS VITAMINAS B12
SEROMICINAS CYCLOSERINAS

TAIP IR VISI KITOKI VAISTAI

BARRY'S APTEKA

1370 MILWAUKEE AVE. CHICAGO 22, ILL.

Telefonai BRunswick 8-8419 ir 8-9494

Vaistų pristatymą Lietuvon Garantuojame laike 7-10 dienų

JUCUS SISTERS RESTAURANT (Naujai) dabar atidarytas

Galima gauti rūgščių kopūstų ir kitų skanių lietuviškų valgių. Atidarytas per visą naktį. 29 metai toje pat vietoje.

608 W. 47th St., Tel. LA 3-9670

AUDYKLA JUOSTA

KAZYS PRISMANČAS, sav.

1805 West 46th Street

Chicago 9, Ill. Telef. LAfayette 3-3085

Gamina: juostas, takelius, juosteles, pagalvėles, tautinius drabužius, įvairias užuolaidas ir kt. dalykus. Parduoda: gintaro ir medžio gaminius ir Alice Stephens ansamblio plokštelių albumus.

Pasinaudokite "Draugo" Classified skyriumi.

Medicinos studijos Amerikoje

DR. ANTANAS SERKSNAS, Wethersfield, Conn.

1. Susidomėjimo verta sritis

Naujai Amerikoje įsikūrę lietuviai tėvai, kurie turi mokyklinio amžiaus vaikus, yra labai reikalingi informacijai apie šio krašto mokyklinę sistemą. Šių informacijų svarba dar labiau paryškėja, kai atsimenama, kad mokyklos uždavinys nėra vien tik vaiką išmokyti skaityti ir rašyti, bet, svarbiausia, paruošti jį profesijai. Profesinio paruošimo reikalui turi labiausiai rūpintis tie tėvai, kurie neturi rimtų ekonominių palikimų savo vaikams.

Viena iš rimčiausių profesijų buvo ir bus medicina. Dėl to ir pasirodė šios profesijos vertė. Sunkus visais atžvilgiais. Sunku įstoti į medicinos mokyklą, sunku išeiti mokslą įstojus, sunkūs egzaminai, didelis mokslas už mokslą ir t.t. Pastebėta, kad šie sunkumai taip baido lietuvių šeimas nuo šios profesijos, kad kiti, turėdami net ir nepaprastai tinkamus šiai profesijai vaikus, pasiduoda iš anksto — tai nemums pasiekti, mano. Na, o to tik ir tebereikia tų tautybių tėvams, kurie supranta, kad kaip tik reikią veržtis į tas profesijas, į kurias nelengva įsiveržti. Taip jie ir įsiveržia, o mes liekame už durų.

Kas mano, kad medicinos mokslui išeiti pagrindinį vaidmenį vaidina pinigai, labai apsirinka. Pagrindinį vaidmenį čia vaidina du faktoriai: **vaiko prigimtis ir tėvų sugebėjimas planuoti.**

2. Kas turėtų rengtis medicinos profesijai?

Tėvai, galvodami apie medicinos profesiją savo vaikui, turėtų vaiką gerai pažinti šiais atžvilgiais: 1. vaiko fizinę ir mentalinę sveikatą, 2. vaiko gabumus, 3. vaiko bendrieji palinkimai ir 4. vaiko pajėgumas dirbti.

Medicinos mokslą išeiti reikia sveikatos. Jaunuolis turi būti stiprus ne tik fiziškai, bet ir dvasiškai. Sunkus darbas, daug neįsimigotų naktų, galimi nedideli — tai dalykai, kuriuos gali pakelti tik fiziškai stiprus jaunuolis. Ambicijos tikslų siekime, užsispyrimas, susivaldymas ir periklavimas jėgų nepasisekimuose, kantrumas ir entuziazmas — tai dalykai, kuriuos gali pakelti tik mentaliai stiprus jaunuolis. Neįsivaizduojant apie patį mediko darbo objektą, ligonį, kuriam padėti gali tik stipri asmenybė.

Medicinos mokslą išeiti reikia turėti gabumų. Auklėjimo ekspertai mano, kad studentai, kurių I. Q. žemesnis kaip 120, neturėtų imti medicinos (I. Q. reikiama intelligencijos quotient, arba gabumų laipsnis). Geriausiai vaikų gabumą žino jų tėvai ir mokytojai. Reikalui esant, tėvai gali pasikalbėti su mokytoju apie vaiko gabumo reikalą. Ypatinai tai patartina planuojant imti mediciną.

Mediciną imti patartina tik tiems studentams, kurie turi aiškius palinkimus į realinius mokslus. Jaunuolis, kuris nemėgsta matematikos, fizikos, chemijos, gamtos mokslų, būtų kankinys medicinos mokykloje, o taip pat ir šioje profesijoje. Labai rimtą klaidą daro tie tėvai, kurie į šį reikalą nekreipia dėmesio, manydami: a, pripras, vėliau ir pa linkimai pasikeis.

Ir pagaliau, medicinos mokslą išeiti gali tik tas, kuris pajėgia dirbti. Planingai dirbti. Medicinos mokykloje griežtoje tvarkoje seka kursas kursą, o šiuos — praktika klinikoje, o vieno neatlikęs, negali imti kito, ypač imtis praktikos darbų.

3. Kas daryti turint šias kvalifikacijas?

Ruoštis į medicinos mokyklą. Nuo ko pradėti?

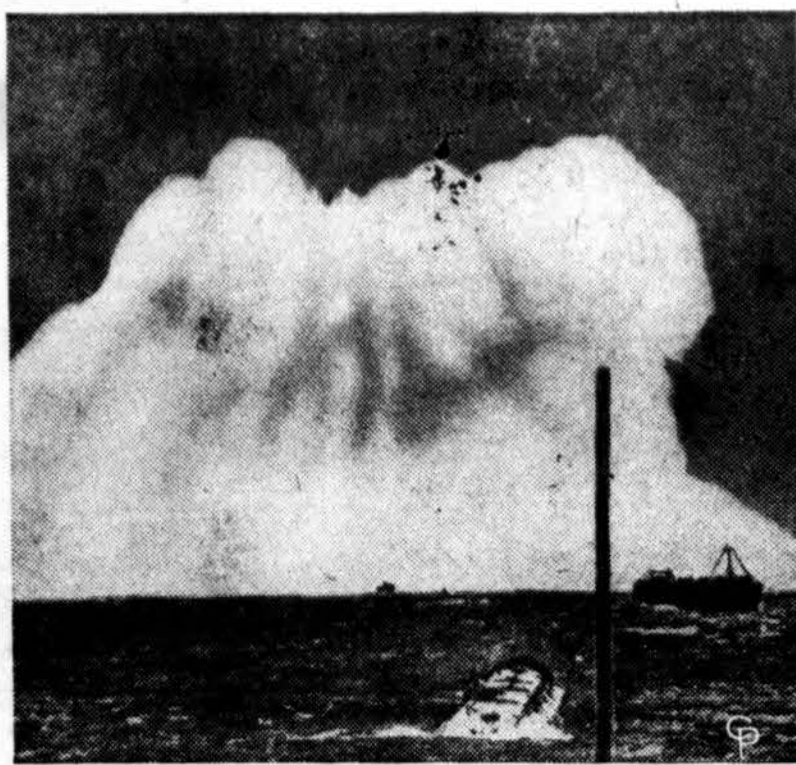
Jau vidurinėje mokykloje vaikas turi žinoti, kokius dalykus jis ima. Amerikos vidurinėje mokykloje mokomieji dalykai

yra kitaip sutvarkyti negu Europos gimnazijose. Pirmiausia, čia vidurinėje mokykloje yra dvi programos: **akademinė ir praktinė.** Pirmoji yra pakankamų gabumų, normalaus darbštumo, vaikams, o antroji — silpnų gabumų (ar apsilėdusiems) mokiniams. Imant antrąją programą (non academic subjects), į aukštąją mokyklą neįeina.

Planuojant ruoštis medicinos profesijai ir imant vidurinę mokyklą akademine programą, reikia rimtai žiūrėti, kokius dalykus imti ir šioje programoje. Mokyklai svarbu skaičius dalykų, o **kokie dalykai** — tai namų reikalas. Orientuojantis į mediciną, reikia imti matematikos tiek, kiek jos vidurinėje mokykloje duodama, o taip pat fizikos, chemijos ir gamtos mokslų. Viena svetima kalba patartina imti visus ketveris metus. Lotynų kalbos Amerikos medicinos mokyklos nepaiso taip, kaip Europoje. Tačiau pora metų lotynų kalbos įsigyti vidurinėje mokykloje yra patartina.

Į medicinos mokyklą čia vidurinių mokyklų abiturientų neįima. Mediciną planuojantis abiturientas turi pirma stoti į parastą universitetą ar kolegiją, imti ten atitinkamus dalykus ir, mažiausia, po trejų metų darbo duoti prašymą į pasirinktą medicinos mokyklą. Praktiškiausia, tačiau, ir beveik visi rimti studentai šiandien taip ir daro, baigti ketverių metų kolegiją (ar universitetą), įsigyti bakalaurą laipsnį, ir tada duoti prašymą į medicinos mokyklą. Šiuo keliu einant, ne tik daugiau vilties yra įsiveržti į medicinos mokyklą, bet ir apsisaugoti nuo rizikos: jeigu neišlaikysi į medicinos mokyklą, esi kvalifikuotas, baigęs aukštą mokyklą, kitoje srityje — gali pradėti dirbti ir mėginti į medicinos mokyklą vėliau. Be to, ir pačios medicinos mokyklos vis daugiau ir daugiau pageidauja kandidatų su bakalauru laipsniu.

Planuojant mediciną, universitetą reikia stoti į humanitarinę fakultetą, kuris čia yra vadinamas **School of Arts and Sciences.** Reikia gerai susipažinti su šios mokyklos programa ir pasikalbėti su pirmininku specialaus komiteto, kuris rūpinasi studentais, besiruošiančiais į medicinos mokyklą. Jis nurodys kaip, siekiant baigti universitetą (4 metus) bakalauru laipsniu kurioje nors srityje (fizikoje, chemijoje, gamtos moksluose, matematikoje ar net humanitariniuose moksluose), tuo pačiu metu įsigyti kvalifikaciją įstoti į medicinos mokyklą. Daug medicinai besiruošiančių studentų įeina į universitetą, kurie turi premedical kursą. Bet tai beprasmiškas dalykas. Anatomija, zoologija, fizika ar chemija yra tie patys premedical mokyklų ir bendram humanitariniam fakultetui. O medicinos mokyklos nežiūri, kur tie dalykai įsigyti. Jiems rūpi tik, kad jie būtų gauti pripažintojo aukštojo mokyklų.

Atominė bomba po vandeniu

Vandens ir garų kalnas, ufofotografuotas JAV laivynui išsprogdinus atominę bombą po vandeniu Pacificke. Sprogdymas įvykdytas 1955 m., tačiau tik neseniai buvo leista nuotrauką spaudoj panaudoti.

Ir šias kvalifikacijas įsigijus, į medicinos mokyklą įstoti čia yra nelengva, nes yra nepaprastai konkurencija. Visame krašte yra tik 72 medicinos mokyklos. Jos gauna prašymus įstoti, paprastai, dešimt-penkiolika kartų daugiau, negu jos gali priimti. Priimami tik tie, kurie išlaiko medicinos rūmų nustatytus egzaminus. Pakliūta tik rinktiniai iš rinktinų. O lietuvių akademinių jaunimo tarpe yra nemažai tokių.

Amerikos medicinos mokyklos yra keturių metų. Per ketverius metus kandidatas paruošiamas teoretiskai ir praktiskai. Po ketverių metų medicinos mokyklai jam duoda ne tik gydytojo, bet ir medicinos daktaro laipsnį. Gavęs daktaro laipsnį, turi atlikti dar nustatytą metų skaičių praktikos ligoninėse, tada gauna teises verstis gydytojo praktika.

4. Ar apsimoka?

Žvilgtelkime į faktus. Statistika rodo, kad Amerikos gydytojų metinės pajamos yra nuo \$10,000 iki \$100,000. Vidurkis kažkur apie \$30,000. Vadinasi, geras gydytojas čia suka la per metus apie trisdešimt tūkstančių dolerių. Leiskime, kad jo mokslui reikėjo paskolinti iki \$6,000. Su procentais jam reikėtų atmokėti kada jau jis pajėgs apie \$8,000. Išdėsius ilgesniam laikui, pagal jo pajamas, tai yra labai nedidelis dalykas. Reikia atsiminti, kad gydytojo

profesija "nebijo" nei depresijų, nei karo, nei tremties.

Pažaliau, vien materija nėra gi matuojamas žmogaus gyvenimas. Pagalba kitiems, pasitenkinimas ir pagarba už tokią pagalbą yra didesni dalykai už pinigus. Amerikoje yra padaryta daug tyrinėjimų, visokių sluoksnių žmonių tarpe, norint nustatyti, kokia profesija čia laikoma žmonių augščiausioje pagarbėje. Visi daviniai rodo, kad gydytojas čia laikomas augščiausioje pagarbėje.

Amerikoje medicinos reikalus tvarko gydytojų rūmai — American Medical Association. Ši organizacija yra labai galinga — tai valstybės valstybėje. Jos nuopelnas, kad Amerikoje yra tokia konkurencija į medicinos profesiją, jos nuopelnas, kad... Amerikoje yra trūkumas gydytojų, bet jos nuopelnas yra ir tai, kad Amerikos gydytojas yra vienas iš geriausių paruoštų visame pasaulyje.

Lietuvių šeimoms, kurios platuoja vaikus į medicinos profesiją, pagaltovinė ir apie tai, kad Amerikos gydytojų rūmų yra pripažįstami kaip kurios užsienio medicinos mokyklos. Jas baigusieji gydytojai ypatingu sunkumu įsikibti čia į savo profesiją neturi. Turint galvoje piniginių vienetų santykį ir pragyvenimo standartus įvairiuose Vakarų Europos kraštuose, galima būtų net ir pigiau baigti pačias geriausias Europos medikinos mokyklas, įskaitant ir Angliją.

BIBLIOTEKA SU 2.5 BILIONO TURTO

DR. ALBERTAS TARULIS, Washington, D. C.

Kongreso biblioteka neseniai išleido praėjusių metų apyskaitą. Joje yra duomenų apie judomojo turto vertę, nustatytą specialios komisijos.

Pasirodo, kad visas Kongreso bibliotekos turas, neskaitytą čia pastatų, vertas \$2,289,000. Dveji pastatai verti dar keilolika mil. dolerių.

Apskaičiuoti neįdomo turto vertė susidaro taip:

Knygos ir k. rink. \$2,193,000,000
Katalagai \$ 95,000,000
Bald., maš. ir pn. \$ 1,000,000

Kadangi Amerikoje yra apie 170,000,000 gyventojų, tai išeina, kad kiekvieno gyventojo dalis Kongreso bibliotekoje vertinama apie \$14.00.

Bibliotekos rinkiniai susideda iš 35 mil. vienetų, tame skaičiuje: 11 mil. knygų, 15 mil. rankraščių, 3 mil. foto negatyvų ir nuotraukų, 1/2 mil. graviūrų ir raizinių, 2 1/4 mil. žemėlapių, 2 mil. gaidų, 1/3 mil. knygų akliems, 1/5 mil. laikraščių rinkinių ir šimtai tūkstančių kitų da-

Geriausio 1957 m. aktorė

Pasikalbėjimas su Dorothy Malone

JUOZAS KARIBUTAS, Los Angeles

Aktorės Dorothy Malone vardas jau daugeliui gerai žinomas. Nors Malone ir neperseinais yra pradėjusi filmų karjerą, bet turėjo laimės staiga įkopti į pačias viršūnes.

Jos vardas minimas su pagarba. Hollywood, kur bizniškai į visa žiūrima, paliekant nuošaliau visas žmogiškąsias ir moralines vertybes, tas tauraus Malone's charakterio laimėjimas — reikšmingas. Šį charakterio bruožą ji turi iš savo šeimos. Jos motina ir dabar esanti geriausia draugė bei patarėja. Nenuostabu, kad Malone nematys vienos nė vienoje vykstančioje premjeroje, bet su jos palydove — motina.

Malone šypsosi

Kur ją bematys, visur ją lydi giedri šypsena. Kada ją teko susitikti pirmą kartą Universal filmų studijoje, iš karto pilna šviesios, giedrios nuotaikos leidosi į kalbą. Pirmasis jos nusiskundimas buvo, kad "štai, be dirbant šių proektorių šviesoje, sužadinau akis. Šiandien jau čiuosi nekaip, bet tik mažomis prieš tą didelį džiaugsmą, kurį aš turiu". — lyg nusigandusi savo nusiskundimu greitai pasitaisė ir vėl būdama giedrios nuotaikos, juokavo, sakydama: "Bet tai niekis, dailė visada šilfuoją žmogų, o šiaip visai blogai būtų. Jos palydėtas vėl pradėd linksmiau žiūrėti aplinkui. Vėl pradėd tikėti, nors kam — nežinau..."

Prašoma ji papasakoti, kad kai ji, vienu metu duktė, išėjo į pasaulį, tėvai ją mylėdami nieko nesigailėjo. O jos norai tada buvo labai maži: tik daugiau žinių ir mokslo. Su tais labai šviesiais gyvais jaunystės troškimais įstojo į vidurinę mokyklą, (gimnaziją) ir į universitetą.

lykų (filmų, muzikos plokštelių, skelbimų ir kt.).

Visa tai surinkta per 156 metus. Rinkinių išlaikymas bei papildymas kaštuoja \$8,000,000 per metus, kas sudaro vos 5 c. kiekvienam gyventojui.

Bibliotekos patarnavimais labai stipriai naudojasi Kongreso nariai. Praėjusiais metais jie kreipėsi su daugiau negu 100,000 reikalavimų suteikti jiems informacijų, paruošti pranešimus ir pan.

Kongreso bibliotekoj dirba apie 2,500 tarnautojų, tame skaičiuje apie 10 lietuvių.

Iš okupuotos Lietuvos gaunama nemažai įvairaus turinio knygų. Be to, ateina šie periodiniai leidiniai: Aukštė, Tarybos Žinios, Bloknat agitatoria (Lietuvai), Jaunimo Gretos, Lietuvos Pionierius, Literatūra ir Menas, Mladziez Litvy, Mokslo Akademijos darbai, Molodez Litvy, Per galę, Pioneer Litvy, Sovetskaja Litva, Sportas, Sluota (humoristinis), Švyturys, Tarybinė mokykla, Tėvynės Balsas, Tiesa, Už Sugrįžimą į Tėvynę. Juos kataloguoja pora lietuvių.

Bebaigiant universitetą, ji pasirodė, kad šitas jos kelias, nors ir labai mielas ir brandingas savo šviesa, tik... nepilnas. Kas kartą vis pajusdavusi savyje kitokį talentą. Pradėjusi lavintis dainavime. Labai mėgdavusi teatrą bei filmus ir vieną dieną sugalvojusi parašyti tėvams kad norinti lankyti dramų studiją. Žinoma, tėvai jos tiems norams nesipriešino, tikriausia — iš didelės meilės jai. Parašė sutikimą, nors patarė apsigalvoti. Esą, jai nereikalingas toks šalutinis mokslas, kai ji jau turinti diplomą.

Na, taip ir atsitiko, kad dabar šis mano šalutinis mokslas liko mano gyvenimo pagrindas, — juokais užbaigė savo suglaustą pasakojimą.

Bet jūs man nieko nepasakėte, kaip gi filmuose atsirado?

nepamiršiu. Tai jis suteikė man šitą audringą džiaugsmą".

Pietų pertrauka baigėsi ir Malone turėjo stoti vėl į proektorių šviesą naujai gaminamam filmui. Prieš išsiskiriant, padėkojo už jai siunčiamą žurnalą "Lituanus"; tai esanti gera progą pažinti Lietuvą, nors iš tolo. Pareikškusį nusistebėjimą tos mūsų mažos tautos gajumu — nuskubėjo.

Malones veikla

Kiek yra žinoma, ši aktorė nepasitenkina taip gautais laimėjimais, o vis ieško. Jos veikla žinoma kaip priklausymas įvairioms organizacijoms, paskaitų skaitymas, bažnytinėse salėse įvairi veikla ir t.t. Jos pastangomis suorganizuota našlačių šelpimo draugija, kuriai Malone apsiėmusi vadovauti.

Be visų šių kultūrinės veiklos darbų, ji yra mėgstanti sportą, mėgstanti pati virti, gaminti valgius. Skaitanti daug, tad ir jos biblioteka nudėta įvairiais leidiniais. Ypatingai mėgstanti tvarkyti savąjį albumą, į kurį turi surinkusi įvairiausių

D. Malone pasikalbėjime su J. Kaributu

— Ak, sakyčiau, nėra ko apie tai kalbėti. Tai mažas įvykis, gė turinti viso 19-kos skirtingų kalbų rašytų įvairiausių korespondencijų apie ją.

Paskutinis vietos spaudos platus aprašymas ir nuotrauka tilpo pirmajame puslapyje, kur Malone matome su kitais aktoriais, kaip Anthony Quinn, Yul Brynner, Cary Grant ir kt., laimėjusiais šiais metais oskarus, kaip geriausiai pasirodę filmuose.

Maloniai teko vaidinti 29 filmuose, iš kurių jai labiausiai patikusi "Sincerely Yours" su Liberace. Jai tenka vaidinti įvairiausio žanro filmuose.

Didžiausias gydytojo atlyginimas

Iš tų didžiųjų atlyginimų gydytojams, apie kuriuos turimi istoriniai dokumentai, pirmą vietą užima Rusijos imperatorienės Kotrynos II honoraras, skirtas dr. Tomui Dimsdale, Anglijos gydytojui, kuris įskiepio imperatorienės sūnų nuo raupų. Gydytojas buvo pakeltas į baroną, gavo \$50,000 atlyginimo ir jam buvo paskirta pensija iki gyvos galvos po \$2,500 kasmet. Jam taipgi buvo apmokėtos kelionės išlaidos ir parūpinimas pragyvenimui Rusijoje. Be to — buvo gausiai apdovanotas jis ir jo sūnus. Viena iš dovanų buvo rubinų žiedas \$15,000 vertės.uos faktus praneša dr. Roddis žurnale "Current Medical Digest".

Verlaine biografija

Random House New York'e išleido Lawrence ir Elisabeth Hanson veiklą: "Verlaine: Fool of God". Tam didžiajam praeito šimtmečio antros pusės prancūzų poetui čia skiriama 394 pusl. Knygos kaina — \$5. Jis lygiamas prie Mallarme ir Ribaud. Šiame veikle daug jo poezijos citatų. Veikale atitaisoma eilė ankstybesnių netikslumų iš Verlaine biografijos.

Ausro, Varty (Chicagoje) mokyklos auklėtiniai, dalyvavę šokių festivaly